

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Psikoloji Anabilim Dalı

**ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN VE ÖZEL
DERSHANELERE DEVAM EDEN LİSE SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİNDE
ALGILADIKLARI EGO DURUMLARI İLE SINAV
KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Sabahattin MEŞE
125120201

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halis Özerk

İstanbul, Ocak 2016

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Psikoloji Anabilim Dalı

**ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN VE ÖZEL
DERSHANELERE DEVAM EDEN LİSE SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİNDE
ALGILADIKLARI EGO DURUMLARI İLE SINAV
KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Sabahattin MEŞE
125120201

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halis Özerk

İstanbul, Ocak 2016

KABUL VE ONAY

Sabahattin Meşe tarafından hazırlanan “Üniversite Sınavına Hazırlanan Ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerinde Algıladıkları Ego Durumları İle Sınav Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, Savunma Sınavı tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tezin/Raporun Türü olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Üye :

Üye :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mümin ERTÜRK

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25.01.2016

Sabahattin Meşe

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin 2 (İki) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

25.01.2016

Sabahattin Meşe

ÖZET

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN VE ÖZEL DERSHANELERE DEVAM EDEN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİNDE ALGILADIKLARI EGO DURUMLARI İLE SINAV KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sabahattin MEŞE

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halis Özerk

Ocak 2016- 99 sayfa

Bu araştırmanın amacı; üniversite sınavlarına (YGS ve LYS) hazırlanan lise 12.sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bunun yanı sıra, cinsiyet ve ego durumlarının sınav kaygısını yordayıp yordamadığını ve örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durum enerjilerini incelemektir. Çalışma grubu, 2014-2015 öğretim yılında Ankara İli Çankaya ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 6 resmi Anadolu liselerinde öğrenim gören 535 (Kız= 307; Erkek= 228) öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ranjı 16-19 arasında değişmektedir. Araştırmada veriler Ego Durum Ölçeği: EDÖ (Arı, 1989), Sınav Kaygısı Ölçeği: SKÖ (Öner, 1990) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları lise 12. sınıftaki kız öğrencilerin sınav kaygılarının erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca ego durumlarının cinsiyetle birlikte öğrencilerin sınav kaygılarını anlamı olarak yordamadığı bulunmuştur. Ego durumlarından sadece Yetişkin Ego durumunun sınav kaygısı kuruntu boyutunu yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yine ego durumlarının cinsiyete göre anlamlı olarak dağılmadığı bulgusuna ulaşılmış olup örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durum

enerjilerinin koruyucu ebeveyn ego durumu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgular ilgili literatüre dayanılarak tartışılmış, gelecek araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Araştırma kapsamında tüm verilerin anlamlılık düzeyi $p < .05$ düzeyinde sınanmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınav kaygısı, Ego Durumu, Ego Durum Enerjisi

ABSTRACT

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN EXAM ANXIETY LEVEL AND PERCEIVED EGO STATES OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS THAT PREPARE TO TAKE UNIVERSITY ENTRANCE EXAMS BY GOING TO PRIVATE CLASSROOMS

Sabahattin MEŞE

Master Thesis, Psychology Department

Supervisor: Yard. Doç. Dr. Halis Özerk

İstanbul, January 2016- 99 pages

The main aim of the present study is to investigate the relationship between exam anxiety and ego state that is perceived by the high school students at the 12th grade and prepare to take university entrance exams (YGS and LYS). In addition to this, the current study aims to investigate whether gender and ego states predict exam anxiety as well as to examine the dominant energy of the students from the sample size. The study group consists of 535 (307 female 228 male) students that study at 6 official Anatolian high schools which are in the city of Ankara and the county of Çankaya and are connected to the Ministry of Education in 2014-2015 education year. The age range of the students is 16-19 years old. The data was collected by using Ego State Scale: EDÖ (Arı, 1989), Exam Anxiety Scale: SKÖ (Öner, 1990) and a demographic questionnaire. The results revealed that the exam anxieties of the female students at the 12th grade are significantly higher than the male students. Furthermore, it was found that ego states and gender did not significantly predict exam anxiety and only the Adult Ego among the ego states predicted exam anxiety on a delusional dimension. Moreover, it was found that ego states were not significantly distributed with gender and the state ego energy of the students from the sample size are found to be protective parent ego states. The findings were discussed based on the previous literature and the suggestions for the future research were presented.

The level of Significance at $p < 0.05$ was adopted. Research statistical analysis in "SPSS 20.0 for Windows" program has been used and interpreted.

Key words: Exam anxiety, Ego State, Ego Energy State

ÖNSÖZ

Çağımızda kişiler var olmak ve kendilerine özgü olanakları gerçekleştirmek için birçok problemle başa çıkmak zorundadır. Onun için de kişilerin kendilerine özgü olanaklarını gerçekleştirmeleri ve problemlerle başa çıkabilmeleri onlara tanınan temel haklardan biri olan eğitim ve öğretim ile mümkün olabilmektedir. Çünkü eğitimin önemli amaçlarından birisi de bütün uluslar, ırklar ve dini topluluklar arasında tolerans, anlayış ve dostluğu güçlendirmektir. Bilindiği gibi çağımızda artık çağdaşlaşmanın kriteri teknolojik ilerleme değildir bir ülkedeki temel haklarının korunup korunmadığıdır. Laiklik ilkesi de çağdaşlaşmanın önkoşulu olduğu için insanın temel haklarından biri olan eğitim ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Onun için laiklik çağdaş devletin onsuz olamayacağı bir ilkesi ve temel haklardan biri olan eğitim hakkının belirleyici olabilmesinin de ön koşuludur (Kuçuradi, 2011, s. 76-86). Bundan dolayı, toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde laiklik anlayışı temel alınarak eğitim ve öğretimdeki programlar düzenlenmelidir.

Yine bilindiği gibi eğitim, kişinin biopsişik bütünlüğünü koruyarak onu ruh, zihin beden ve duygu bakımından dengeli, bilimsel düşünme gücüne sahip, insan haklarına saygı gösteren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı ve yaratıcı kişiler olarak yetiştirmeye yardımcı olmalıdır. Kişi bu sayede kazanacağı gerekli bilgi ve becerilerle iş görme alışkanlığı kazanarak mutlu olacak ve toplumun mutluluğuna da katkıda bulunacaktır. Böylece Türk toplumu ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişerek, mutluluk ve refah düzeyi artacak, kişiler de bu katkılarıyla Türk milletinin çağdaş değerlerinin yaratıcı ve seçkin bir ortağı olacaklardır.

Transaksiyonel Analiz kuramının eğitime katkısı göz önüne alındığında Yetişkin ego enerjisinin kişiyi yabancılaşmaktan kurtardığı ve onu özgürleştirdiği söylenebilir; bilindiği gibi; Fromm, çağımızda yabancılaşmanın bir kişilik hastalığı olarak insanın psikopatolojisinin temelinde yattığını söylemektedir (Fromm, 1973, s. 57). Bireyin varoluşsal boşluğu aşmasında psikoloji biliminin en temel sayılılarından birisi olan bireysel ayrılıkları esas alan bir eğitim sisteminin ve bunun sonucunda kişinin kendisini gerçekleştirmesinin ve içine düştüğü yabancılaşmayı aşmasının önemi göz ardı edilemez.

Bu çalışmada; hümanist yaklaşımı, bilgi ve tecrübeleri ile her zaman yanımda olan ve zaman ayıran sevgili stadım ve tez danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Halis zerk'e, tez kapsamı çerçevesinde yararlandığım araştırma kaynaklarına emek verenlere, manevi desteklerini esirgemeyen yazar Sayın Cennet Bilek'e, Prof. Dr. Cengiz Güleç'e, Prof. Dr. Sırrı Bektaş'a, Uzm. Psikolog Begüm Atay'a, ressam Hasan Bağdaş'a ve sevgili Arife Bilek'e sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Ankara, Ocak 2016

Sabahattin Meşe

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xix
EKLER LİSTESİ.....	xix
1. BÖLÜM	
GİRİŞ:	1
1.1. Problem:	7
1.2. Araştırmanın Amacı:	9
1.3. Araştırmanın Önemi:	11
1.4. Sayıtlar:	12
1.5. Sınırlılıklar:	13
1.6. Tanımlar:	14
1.7. TA (Transaksiyonel Analiz):	14
1.8. Ego Durumları (Ego States):	14
1.8.1. Ebeveyn Ego Durumu:	14
1.8.2. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu:	15
1.8.3. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu:	15
1.8.4. Yetişkin Ego Durumu:	15
1.8.5. Çocuk Ego Durumu:	15
1.9. Sınav Kaygısı:	16
1.9.1. Kuruntu Kaygısı (KK):	16
1.9.2. Duyuşsal Kaygı(DK):	16
2. BÖLÜM.....	17
KURAMSAL YAPI.....	17

	Sayfa
2.1. İlgili Literatür:	17
2.1.1. Transaksiyonel Analiz ve Ego Durumları:	17
2.1.2. TA Kurumunun Temel Sayıltıları:	17
2.2. Temel Kavramlar:.....	18
2.2.1. Ego Durumları:.....	18
2.2.2 Ego Durumlarının Analizi:	19
2.2.3. Yapısal Analiz:.....	20
2.3.1. Ebeveyn Ego Durumu:	20
2.3.2 Çocuk Ego Durumu:	20
2.3.3. Yetişkin Ego Durumu:	21
2.4. Fonksiyonel Analiz:	22
2.5. Sabitlik Hipotezi ve Egogram:	25
2.6. KAYGI:	27
2.6.1. Kaygı:	27
2.6.2. Varoluşçu Yaklaşımına Göre Kaygı:	28
2.6.3. Psikanalitik Yaklaşımına Göre Kaygı:	39
2.7. Kaygı ve Sınav Kaygısı:	30
2.8. İlgili Araştırmalar:.....	32
2.8. Sınav Kaygısı ve Anne-baba Tutumları ile İlgili Literatür Çalışmaları:.....	32
3. BÖLÜM:	34
YÖNTEM:	34
3.1. Evren ve Örneklem:	34
3.2. Veri Toplama Araçları:	34
3.2.1. Sınav Kaygısı Ölçeği (SKÖ):	35
3.2.2. Sınav Kaygı Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenirliği:	36
3.2.3. Sınav Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Türkçeye Uyarlanması:	36
3.2.4. Araştırmamızda Kullandığımız SKÖ'nin Güvenirliğinin Yeniden Hesaplanması:.....	37
3.3. Ego Durumları Ölçeği:	38
3.3.1. Araştırmamızda Kullandığımız Ego Durum Ölçeğinin Yapı Geçerliliği:.....	40

	Sayfa
3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	41
3.5. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi:	41
3.5.1. Verilerin Analizi:	41
4. BÖLÜM:.....	43
BULGULAR:.....	43
4.1. Örneklemimizi Oluşturan Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerine İlişkin Demografik Bulgular:.....	43
4.2. Örneklemimizi Oluşturan Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Anne- Baba Tutumları:.....	46
4.3. Örneklemimizi Oluşturan Öğrencilerinin Araştırma Problemi ve Araştırmanın Alt Problemleri İle İlgili Bulguların Çözümlemesi:.....	47
4.3.1. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtestinden Aldıkları Puanların Ortalamaları ve Standart Sapmaları Cinsiyet Değişkenine Göre Birbirinden Anlamli Olarak Farklı mıdır?:.....	47
4.3.2. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Ego Durumunu Gösteren Egogram Bar Grafiği:.....	51
4.3.3. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Ego Durumu Ölçeğinden Aldıkları Puanların Ortalamaları ve Standart Sapmaları Cinsiyet Değişkenine Göre Birbirinden Anlamli Olarak Farklı mıdır?:.....	52
4.4. Çalışma grubumuzdaki öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) puanlarını açıklamakta mıdır?:.....	52
4.4.1. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı kuruntu(SKÖ-K) puanlarını açıklamakta mıdır?:.....	54
4.4.2. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı duyuşsal (SKÖ-D) puanlarını açıklamakta mıdır?:.....	55
4.5. Çalışma grubumuzdaki Öğrencilerin Eleştirel Ebeveyn ego durumu enerjisi ile sınav kaygısı tümtest ve alt ölçekleri (SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamli bir ilişki var mıdır?:.....	57

- 4.5.1.** Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin Koruyucu Ebeveyn ego durumu ile sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?:.....58
- 4.5.2.** Çalışma grubumuzdaki Yetişkin ego durumu taşıyan öğrenciler ile sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri (SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?:.....60
- 4.5.3.** Doğal Çocuk(DÇ) ego durumu genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?:.....61
- 4.5.4.** Uygulu Çocuk(UÇ) ego durumu taşıyan öğrenciler ile genel sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?:..... 63
- 4.6.** Ego durumları ve sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişki demografik özelliklere göre farklılık gösterir mi?:.....64
- 4.6.1.** Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile yaşları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?.....64
- 4.6.2.** Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin yaşları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?:.....66
- 4.6.3.** Örnekleme oluşturan Öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin öğrenim durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?:.....68
- 4.6.4.** Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmama durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?.....70
- 4.6.5.** Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile babalarının eğitim durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?:.....72

4.6.6. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile anne ve baba tutumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?.....	74
4.6.7. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile anne tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?.....	76
4.6.8. Örnekleme Oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?.....	78
5. BÖLÜM:.....	81
TARTIŞMA ve YORUM.....	81
6.BÖLÜM:.....	87
SONUÇ ve ÖNERİLER:.....	87
KAYNAKÇA:.....	88
EKLER:.....	93
ÖZGEÇMİŞ.....	99

KISALTMALAR LİSTESİ

- ADDT:** Akılcı -Duygusal Davranışçı Terapi
- Akt:** Aktaran
- TA:** Transaksiyonel Analiz
- DÇ:** Doğal Çocuk Ego Durumu
- UÇ:** Uygulu Çocuk Ego Durumu
- Y:** Yetişkin Ego Durumu
- EE:** Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu
- KE:** Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu
- EDÖ:** Ego Durumları Ölçeği
- SKÖ-T:** Sınav Kaygısı Ölçeği Tüm Test Puanı
- SKÖ-D:** Sınav Kaygısı Ölçeği Duyuşsal Kaygı
- SKÖ-K:** Sınav Kaygısı Ölçeği Kuruntu Kaygısı
- SPSS:** Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İstatistiksel Paket Programı)
- TUİK:** Türkiye İstatistik Kurumu
- Sd:** Serbestlik Derecesi
- M:** Aritmetik Ortalama
- N:** Kişi Sayısı
- Ss:** Standart Sapma

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Örneklem Giren Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı.....	34
Tablo 2. Ego Durumlarının Birbirleriyle İlişkilerini Gösteren Korelasyon Katsayıları:.....	40
Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı:.....	43
Tablo 4. Öğrencilerinin Yaşlara Göre Dağılımı Öğrencilerin Yaşları:.....	44
Tablo 5. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı:....	44
Tablo 6. Öğrencilerinin Annelerinin Çalışıp - Çalışmama Durumlarına Göre Dağılımı:.....	44
Tablo 7. Öğrencilerinin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı:..	45
Tablo 8. Öğrencilerinin Babalarının Çalışıp - Çalışmama Durumlarına Göre Dağılımı:.....	45
Tablo 9. Öğrencilerinin Anne- Babalarından Algıladıkları Genel Anne-Baba Tutumuna İlişkin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri:.....	46
Tablo 10. Öğrencilerinin Sadece Annelerinden Algıladıkları Anne-Baba Tutumuna İlişkin Durumları İle İlgili Frekans Ve Yüzdeler Değerleri:.....	46
Tablo 11. Öğrencilerinin Sadece Babalarından Algıladıkları Tutumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri:.....	47
Tablo 12. Kız ve Erkek Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtestinden Aldıkları Puanların Ortalamaları (M), Standart Sapmaları (ss), sd, t ve Değerleri:.....	48
Tablo 13. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtest puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Tümtest puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları.....	49
Tablo 14. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Duyuşsal puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Duyuşsal puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları.....	50
Tablo 15. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Kuruntu puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Kuruntu puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları.....	50

Tablo 16. Örneklemimizi Oluşturan Kız ve Erkek Öğrencilerin Ego Durumlarına göre Dağılımını Gösteren Ki-Kare Testi Sonuçları:...	52
Tablo 17. Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı tümtest ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu:.....	53
Tablo 18. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....	53
Tablo 19. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu kaygısı ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu:.....	54
Tablo 20. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....	55
Tablo 21. Örneklemi oluşturan öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu:.....	56
Tablo 22. Örneklemi oluşturan öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....	56
Tablo 23. Eleştirel Ebeveyn Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması:.....	57
Tablo 24. Eleştirel Ebeveyn Ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi:.....	58

- Tablo 25.** Koruyucu Ebeveyn Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması:.....59
- Tablo 26.** Koruyucu Ebeveyn Ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi:.....59
- Tablo 27.** Yetişkin Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması:.....60
- Tablo 28.** Yetişkin Ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi:.....61
- Tablo 29.** Doğal Çocuk Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması:.....62
- Tablo 30.** Doğal Çocuk Ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi:.....62
- Tablo 31.** Uygulu Çocuk Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması:.....63

- Tablo 32.** Uygulu Çocuk Ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi:.....64
- Tablo 33.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....65
- Tablo 34.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....65
- Tablo 35.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....66
- Tablo 36.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....67
- Tablo 37.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....67
- Tablo 38.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....68
- Tablo 39.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....69
- Tablo 40.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....69
- Tablo 41.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....70

- Tablo 42.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları annelerinin çalışıp çalışmamasına göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....71
- Tablo 43.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmaması durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....71
- Tablo 44.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....72
- Tablo 45.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....73
- Tablo 46.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu: 73
- Tablo 47.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....74
- Tablo 48.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....75
- Tablo 49.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne-baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....75
- Tablo 50.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne-baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....76
- Tablo 51.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....77

- Tablo 52.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....77
- Tablo 53.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu: 78
- Tablo 54.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu: 79
- Tablo 55.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....79
- Tablo 56.** Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu:.....80

ŞEKİLLER LİSTESİ:

Sayfa

Şekil 1: Ego Durumlarının Kişilik Bağlamında Sembolizasyonu.....	19
Şekil 2: İkinci düzey fonksiyonel (standart) analiz:.....	22
Şekil 3: Çan Eğrisi Biçimindeki Egogram.....	25
Şekil 4: Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Egogram Bar Grafiği:.....	51

EKLER LİSTESİ:.....93

EK-1: Araştırma İzin Belgesi.....	93
EK-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu:.....	95
EK-3: Sınav Kaygısı Ölçeği:.....	96
EK-4: Kişisel Bilgi Formu:.....	97
EK-5: Ego Durum Ölçeği:.....	98

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Kierkegaard, kaygının (anksiyetenin) nesnesini “hiçlik” olarak açıklamıştır. Yani hiçlik ile kaygının her zaman birbirleri ile karşılıklı olarak ilişkili içinde olduğunu dile getirmiştir (Kierkegaard, 2015: 93).

Öztürk ise kaygının fenomenolojik-varoluşçu tanımında kaygının insanın varlık yapısından kaynaklandığını ve kişinin bir gün “dünyasını yitirebileceğini”, “yok olacağını” yani kaygıyı “hiçlik” bilincinin farkında olması olarak açıklamıştır. (Öztürk, 2011: 68)

Freud, kaygıyı belli bir nesnesinin olup olmaması bakımından korkudan ayırmış ve kişinin bu nesneyi tanımadığını söylemiş organizmanın kendini tehlikede bulduğu anlarda da çeşitli tepkiler geliştirdiğini ve kaygının bu tehlikelere karşı verilen bir tepki olduğunu söylemiştir. Korkunun ise nesnesinin belli olduğunu yani bir insanın kaybindan, bir şeyin kaybindan ya da ölüm anından korkmak olarak tanımlamıştır (Freud, 1999: 285-300; Tillich, 2014: 62).

Güleç ise kaygıyı fiziksel ve ruhsal bütünlüğü olan insanın kendi organizmasında değişik nedenlerle ortaya çıkan gerilimlerin yol açtığı acı verici ve duygusal bir deneyim olarak açıklamıştır (Güleç, 2011: 154)

Burger ve Güleç kaygı durumlarında kişinin sıkıntı, panik, korku ve dehşet duygularını yaşadığını ve bunların otonom sinir sistemini harekete geçirdiğini söylemiştir (Burger, 2006: 201; Güleç 2011: 155).

Freud genel kaygının özel bir durumu olan sınav kaygısı için ise sınav kaygısının kötü hareketlerden dolayı çocuklukta ebeveynler tarafından verilen cezaların silinmeyen anılarına bağlı olduğunu ve bunların da düşlere yansıdığını belirtir (Freud, 2012: 323-324).

Spielberger, kaygı üzerine yaptığı çalışmada iki tür kaygı olduğunu dile getirir. Bunlar, durumluk ve sürekli kaygıdır. Duruma bağlı olarak ortaya çıkan durumluk kaygıda, kişi kendini geçici olarak tehlikede hisseder ve bundan dolayı da kaygı duyduğunu söyler (sınav kapısında beklemek, uçağa binmek ya da ameliyata girmeden önce tedirgin ve huzursuz hissetmek). Yine fizyolojik olarak da otonom sinir sisteminden meydana gelen uyarılma sonucunda terleme, sararma ve titreme gibi fiziksel belirtiler ortaya çıkar. Sürekli kaygıda ise durumun farklı olduğunu ve çevreden gelen doğrudan bir tehlike olmadığını ama kişinin kendini yine de huzursuz hissettiğini bu içten gelen kaygının bireyin aynı zamanda kaygıya olan yatkınlığı olduğunu belirtir. Tarafsız olan durumların bile kişi tarafından tehlikeli ve özünü tehdit edici bir şekilde algılandığını belirtir. Karamsarlığa kapılan ve daha çabuk incinen bu kişilerin durumluk kaygısını diğerlerine göre daha çabuk yaşadığını dile getirir (Spielberger, 1966; Akt. Öner ve Le Compte, 1985: 1,2).

Genel kaygının özel bir durumu olan sınav kaygısının bilişsel alt boyutu olan kuruntu kaygısında kişinin kendisi hakkındaki düşünceleri ve değerlendirmeleri olumsuzdur. Kişi kendisini yetersiz ve başarısız olarak görür. “Ya başaramazsam, ya yapamazsam?” düşüncesi kafasında sürekli yer eder bu da sınav esnasında onun dikkatini dağıtır. “Okuduklarımı anlamıyorum, sınavda daldım, kendimi sınava vermiyorum, ben zaten yeteneksiz ve beceriksiz bir insanım” gibi iç konuşmalar kişinin yaşadığı kuruntulara örnektir (Öner, 1990: 1).

Kişinin sınav esnasında bedensel tepkilerini içeren sınav kaygısının duyuşsal alt boyutunda kişide hızlı kalp atışı, mide bulantıları, ateş basması, üşüme, asabiyet, terleme, kızarma-sararma, gerginlik, sinirlilik ve stres gibi tepkiler gelişir. Kaygı otonom sinir sistemini olumsuz yönde uyarır (Öner, 1990: 1).

Öner, kendilerini tehdit altında hisseden yüksek sınav kaygısı taşıyan kişilerin kendilerini yalnızca sınav ortamında değil soru sorma, tartışmalara katılma, sorulara cevap verme ve yüksek sesle okuma gibi durumlarda da sinirli ve gergin olduklarını belirtir (Öner, 1990: 1).

Araştırma konusu olan Ego Durumları ve Sınav Kaygısı arasındaki ilişkinin, literatürlerde (mümkün olduğunca incelendiği kadarıyla) çalışılmadığı görülmüştür. İncelenen literatürlerde, daha çok, anne-baba tutumları ve sınav kaygısı arasındaki ilişkinin ele alındığı araştırmalara rastlanmıştır.

İlgili araştırmamızda Transaksiyonel Analiz (TA)'deki aklın farklı durumları ve bunlara ilişkin duygu, düşünce ve davranış olan Ego Durumları ile sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı alt boyutları olan kuruntu ve duyuşsal kaygı arasında ilişki olup olmadığı araştırılacaktır.

TA kuramı, insanların bir varoluş boşluğu içinde yaşadığını, bir tarafta bu varoluşun onanması ihtiyacı, diğer yandan da belirsiz bir zaman boşluğu içinde kendi yaşamanın sorumluluğunu üstlenmek durumu ile karşı karşıya olduğunu dile getirir (Akkoyun, 2011).

Fromm, on dokuzuncu yüzyılla yirminci yüzyılın ortalarında sanayi, ekonomi ve toplumsal yapıda büyük değişiklikler olduğunu yine insanın kişiliğinde de değişiklikler yaşandığını ve bunların da temelsiz olmadığını söylemiştir (Fromm; 1990: 116-117). Ayrıca yabancılaşmanın ruhsal sonuçlarının da insanı alıcı ve pazarlayıcı bir yönetime doğru gerilettiğini böylece; üreticilik ve benlik duygusunu yitiren insanın, toplumun onayına bağımlı olan ve bu nedenle de topluma uyma eğilimi benimseyen ama yine de kendisini güvende duymayan, doyumsuz ve sıkıntı içinde gören, enerjisinin çoğunu da yine bu huzursuzluğu dengelemek için kullanan bir haline geldiğini dile getirmiştir (Fromm; 1990: 294)

TA kuramı, kişinin varoluş boşluğu içinde yaşadığını ve boşluğu doldurmak için de zamanını çeşitli şekillerde yapılandırıldığını söyler. Berne, bir insanın uyanık olduğu sürece zamanını altı biçimde (geri çekilme, törensel davranışlar, eğlenciler, etkinlik, psikolojik oyunlar ve samimiyet) yapılandırıldığını söyler (Berne, 1961; Akt. Akkoyun, 2011: 9). Böylece insanın boşluk duygusu ile baş ettiği ölçüde dünya ve insanlarla kurduğu ilişkilerde yabancılaşmaktan kendini koruyabildiği varsayılır.

TA kuramı, zamanı yapılandırma anlarını şöyle açıklar; TA, kuramı zamanı yapılandırma anlarından biri olan, “Geri çekilme”nin zamanı yapılandırmanın en kolay yolu olduğunu ve zamanla kişiyi depresyona hata intihara götürecektedir kadar riskler içerdiğini söyler (Akkoyun, 2011: 8, Özerk, 2008: 12).

“Törenselleştirilmiş davranışlar” temas iletilerinin nasıl karşılanacağı ile ilgili olarak toplumda düzenlenmiş belli programlardır. Yani gözlem yoluyla öğrenilmiş olan ve toplum tarafından da en azından belli bir ölçüde empoze edilen temas iletileri alışverişi kalıplarıdır. Her bir kültür, bu kalıpların kuşaklar boyu tekrarlanması ile varlığını sürdürür. Mesela bizim kültürümüzde ve geleneksel ortamlarda büyüklerin ellerinden küçüklerin gözlerinden öpülmesi gibi (Akkoyun, 2011: 10)

Berne, “Eğlencilikler”in parti ortamları veya resmi toplantılar öncesinde oluşan ortamlarda oluştuğunu söyler. Bu partilerde ya da bir resmi toplantıda bir araya gelen arkadaşların toplantıdan önce dedikodu yapmaları, müzik, moda, enflasyon, paralel alemler, futbol gibi konularda konuşmaları, burada risk orta düzeydedir (Berne, 2001: 7).

“Etkinlikler” kişilerin belli bir amaca ulaşmak için birlikte enerji sarf ettikleri zamanı yapılandırma alanıdır. Bu alanda kişiler birbirlerinin düşüncelerine katılmasalar da iletişim kolay kolay tıkanmaz. Kurs ortamında kursiyer-öğretici ya da devlet dairesindeki memur ve vatandaş, yalnız biz de sıkça rastlanan devlet dairelerinde gördüğümüz bayan memurun örgü örmesi ya da erkek memurun işini bırakıp iddia kuponu doldurması bu kişilerin amaçlarından sapmasını sağlar ve bu kişiler vakit geçirme ortamına geçerler.

Berne, ‘Psikolojik oyunların’ gizli niteliklerinin olduğunu ve kişiye duygusal yarar sağladığını amacının ise önceden belli olan planlanmış temas iletileri olduğunu söyler (Berne, 2001: 54). Özerk, ise psikolojik oyunların kişinin psikolojik bütünlüğüne hizmet etmesinin yanında kişinin kendisini kötü hissetmesini sağladığını ve bu durumda kişi için sosyal risk taşıdığını söyler (Özerk, 2008: 13).

Zamanı yapılanda anlarından biri olan ‘Samimiyet’ ise bireylerin kişisel gelişiminin bu basamakta arttığı ve birbirlerine karşı duygularında sansür uygulamadıkları için sosyal riskin çok fazla psikolojik riskin ise en az düzeydir (Akkoyun, 2011: 9.; Özerk, 2008: 13).

Berne, Ego Durumlarının olağan fizyolojik olgular olduğunu ve ruhsal yaşamın organı ve düzenleyicisi olan insan beyninin bu ego durumlarını düzenleyip sakladığını söylemiş ve yapısal olarak üç tür ego durumundan söz etmiştir. Bu Ego durumlarını da Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk olarak ifade etmiş ve bu benlik durumlarının insan organizması için kendine has bir değerinin olduğunu dile getirmiştir (Berne, 2001: 23-28).

Konumuzla ilgisi açısından ilgili literatür bakıldığı kadarıyla öğrencilerin algıladıkları Anne-Baba tutumları ile sınav kaygısı arasında ilişki olduğu; otoriter, koruyucu ve kollayıcı tutum ortamında yetişen öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin yüksek demokratik tutum ortamında yetişen çocukların ise sınav kaygı düzeylerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Abacı, 1986: 57).

Kısa, özel dersanelere devam eden lise öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumları ile sınav kaygı düzeyleri arasında bir araştırma yapmış ve sınav kaygısının yüksek ya da düşük olması ile anne-baba tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulamamıştır (Kısa, 1996; Akt. Yıldız, 2010: 3).

Hanımoğlu, yaptığı çalışmada cinsiyete göre kızların sınav kaygı düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır (Hanımoğlu, 2010: 72).

Türk Milli Eğitim Sistemimize baktığımızda nerdeyse her yıl ya sınavların ismi ya da sınavların kapsadığı konuların değiştiği görülmektedir. Üniversitelere merkezi sınavla giriş 1974 yılından bu yana Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır (www.osym.gov.tr). 1980 yılına kadar tek aşamalı olan sınav 1981 yılı itibarı ile iki aşamalı olmuş ve sınavlar Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) ve Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) olarak iki aşamada yapılmıştır. Yine 1987’den sonra ise her iki sınav hem seçme hem de

yerleştirme amacına yönelik kullanılmıştır (Dökmen 1992; Tezbaşaran; 1991; ÖSYM, 1988; Akt. Kellecioğlu, 2002: 136). 1999'dan sonra yeniden bir değişiklik yapılmış ÖYS kaldırılarak öğrencileri seçme ve yerleştirme tek aşamada yani ÖSS ile yapılmıştır (www.osym.gov.tr).

Son olarak 2006 yılında ÖSS'de yeniden değişikliğe gidilmiş ve merkezi sınavın isimi Yükseköğretime Geçiş Sınavı(YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavları (LYS) olarak değiştirilerek seçme ve yerleştirme iki aşamada yapılmıştır. Lisans Yerleştirme Sınavları da, Matematik, Geometri Sınavı (LYS 1), Fen Bilimleri Sınavı (LYS 2), Türk Dili ve Edebiyatı, Coğrafya 1 Sınavı (LYS 3), Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya 2, Felsefe grubu) Sınavı (LYS 4) ve Yabancı Dil Sınavı (LYS 5) olarak belirlenmiştir (www.osym.gov.tr).

Bunun yanında öğrencilerin okul ve dersane arasında koşturması ve sınavı kazanamazsa aileye mahcup olma duygusu üzerinde yarattığı baskı tükenmişlik ve intihar duygusunu tetiklemektedir. Gazetelerde çıkan haberlere göre sadece 2012 yılında ülkemizin farklı bölgelerinde SBS' ye hazırlanan 1 öğrenci (www.milliyet.com). YGS ve LYS'ye hazırlanan 3 öğrenci intihar etmiştir (www.milliyet.com, www.dha.com, www.gazetevatan.com). Basına yansıyan bu haberlerin dışında yine Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) 2004 - 2013 verilerinin cinsiyet ve öğrenim başarısızlığına göre intihar oranları şöyledir: 2004-2013 tarihleri arasında öğrenim başarısızlığına göre gerçekleşen toplam intihar oranı, 281 kişi bunların cinsiyetlerine göre 160 kişisi erkek, 121'ise kadın olarak açıklanmıştır (www.tuik.gov.tr). Görüldüğü gibi öğrenim başarısızlığından dolayı gerçekleştirilen öz kırımın manidar olduğu belirtilebilir.

Araştırmamızda öğrencilerin sahip oldukları Ego Durumları ile yaşadıkları sınav kaygısı arasındaki ilişkiye bakılacak ve araştırmamızda, cinsiyet ve ego durumları (KE, EE, Y, DÇ, UÇ) bağımsız değişken; sınav kaygısı (SKÖ-T, SKÖ-D, SKÖ-K) ise bağımlı değişken olarak ele alınacaktır.

Can, yaptığı çalışmada çocuklarına karşı koruyucu tutum sergileyen anne ve babaların aynı zamanda çocuklarına her durumda korumacı ve kollayıcı bir mantıkla da yaklaştıklarını ve bu çocukların kendi başlarına hiçbir sorununun

üstesinden gelmediklerini söylemiştir. Yani bu ana-babaların gözünde çocuklarının hep bebek kaldığını bu karşılıklı bağımlı ilişkiden dolayı da çocukta özgüven duygusunun gelişmemiş olduğunu yani çocuğun hep bebek kaldığını söylemiştir. (Can, 1998: 113).

Yapılan literatür taramalarına bakıldığı kadarıyla araştırma konusunun ülkemizde çalışılmadığı görülmüştür. Yalnız yapılan araştırmaya benzer olan Anne-baba tutumları ve sınav kaygısı arasındaki ilişki ile ilgi çalışmalar yapılmıştır bu çalışmalar aşağıda özetlenecektir.

Yapılan çalışmada, ölçüm sistemi sürekli değişen eğitim sistemimizin Yüksek Öğretime Giriş Sınavı (YGS) sınavı ile Lisans Yerleştirme Sınavlarında (LYS) Özel Dershanelere devam eden Lise son sınıf öğrencilerinin yaşadığı sınav kaygısı ile sahip oldukları Ego Durumları arasındaki ilişkiye bakılacaktır. Çünkü sınav kaygısının ve uygun ego durumunu kullanamamanın özel dershanelere devam eden lise son sınıf öğrencileri üzerinde belli bir baskı yaratabileceği ifade edilebilir.

1.1. Problem:

Ülkemizde Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde lise öğrencilerinin ileride yaşamında işini yapabilecek duruma gelmesi ve akademik hayatını nasıl sürdüreceği her yıl yapılan ve yukarıda da belirtildiği gibi zaman zaman isimleri ve müfredatları değişen sınavlarından aldıkları puanlara göre belirlenmektedir diyebiliriz. Sınavların öğrenci ve ebeveyn için bu denli önemli olması ve başarısızlığın abartılarak dünyanın sonu gibi algılanması sınav sırasında yaşanan kaygı düzeyini yükselteceğini göstermektedir denilebilir. 2010 yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TUİK) sınav sistemi ile ilgili yaptığı bir araştırmaya göre lise ve üzeri eğitim almış kişilerin yüzde 82,4'ünün üniversiteye giriş sisteminden memnun olmadığı belirtilmiştir. Yine bu sistemin öğrencileri yeteneklerine uygun mesleklere yerleştirmede, araştırma grubunun yüzde 82,6'sının da üniversiteye giriş sisteminin özel dershaneleri ve özel ders almayı zorunlu kıldığı yönünde düşünce belirttiği görülmüştür (www.gazetevatan.com).

TUİK'in 2014'te yayımladığı gençlerin "Umut Düzeyi" araştırmasında ise 18-24 yaş arası grubu gençlerin 2011'de yüzde 17,6'sının gelecekte umutlu olmadığını bu oranın 2014 yılında 4,4 artarak yüzde 22'ye çıktığı bildirilmiştir (TUİK, 2014).

Yine, Kısa ve Ekşi'nin yaptıkları farklı araştırmalarda istenilen düzeyde kaygı taşıyan öğrencilerin başarı ve performanslarının artacağını yüksek kaygı taşıyan öğrencilerin ise başarı ve performanslarında düşüş yaşayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durumun da kaygının, akademik başarı ve performans üzerinde anlamlı bir etkisi olabileceği ifade etmişlerdir (Kısa, 1996 ve Ekşi, 1998; Akt. Hanımoğlu, 2010: 2).

Dolayısıyla yukarıda TUİK'in 2004-2013 yılları arasında öğrenim başarısızlığından dolayı yaşanan öz kıyım verileri ve 2010 yılı "Sınav Sistemi Memnuniyet" verileri ile ayrıca; 2014 gençlerin "Umut Düzeyi" verileri göz önüne alındığında kaygının başarı ve performans üzerindeki etkisinin manidar olduğu ifade edilebilir.

Yukarıda sıralanan TUİK verileri, sınav kaygısının akademik başarı ve performans üzerindeki etkisi yine sınav kaygısının nedenleri ile ilgili alanda yapılan farklı araştırmaların sonuçlarına göre eğitim sistemimizin gençlerin kaygıları ile ilgili önlemlerin üzerinde yeterince durmadığı ifade edilebilir. Konumuzla benzerliği açısından daha önce de Anne-baba tutumu ve sınav kaygısı ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmış olmasına rağmen bu sorunların yeterince aydınlatılmadığı ve çözüme kavuşturulamadığı belirtilebilir.

Bundan dolayı da literatür taramalarına bakıldığı kadarıyla daha önce çalışılmadığına rastlanan Ego Durumları ile Sınav Kaygısı arasında ilişkinin olup olmadığı bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bunun yanında Sınav kaygısı ve Ego durumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği, Yetişkin Ego durumunda olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygı düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı, öğrencilerin iletişimlerinde hangi Ego durumundan hareket ettikleri gibi sorulara da cevap aranacak öneriler sunulabilecektir. Ayrıca sınava hazırlanan öğrencilerin ego durumları ve kaygı

düzeylerinin bilinmesi hem sınav kaygısı eğitimi hem de öğrencilere verilecek çeşitli rehberlik hizmetlerinde hareket noktası olabilir

Problem Cümlesi:

Üniversite sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ve cinsiyetleri; sınav kaygısı ile ilişkili midir?

1.2.Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın genel amacı; üniversite sınavlarına (YGS ve LYS) hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Yapılan literatür taramalarına bakıldığı kadarıyla araştırma konusunun ülkemizde çalışılmadığı görülmüştür.

Araştırmamızda 535 öğrenci ile çalışılmış. Seçilen bu öğrencilerin ego durumları belirlenmiş ve cinsiyete göre de sınav kaygısı taşıyıp taşımadığına bakılmış ve bu iki temel değişken yani sınav kaygısı ve ego durumları birbirleriyle ilişkilendirilmiştir.

Araştırmadaki bağımsız değişken öğrencilerin Ego Durumları bağımlı değişken ise sınav kaygısı ve alt ölçekleri olarak alınmıştır. Araştırmamızda genel amaç doğrultusunda şu sorulara da yanıt aranmıştır:

- 1.3.1.** Sınav Kaygı Ölçeğinin alt ölçeklerinden alınan puanlar cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
- 1.3.2.** Öğrencilerin sahip oldukları ego durum enerjileri birbirinden farklılık gösterir mi?
- 1.3.3.** Öğrencilerin ego durumları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
- 1.3.4.** Ego durumları ve cinsiyet birlikte öğrencilerin sınav kaygısı tümtest puanlarını açıklamakta mıdır?
- 1.3.5.** Ego durumları ve cinsiyet birlikte öğrencilerin kuruntu sınav kaygısı puanlarını açıklamakta mıdır?

- 1.3.6.** Ego durumları ve cinsiyet birlikte öğrencilerin duyuşsal sınav kaygısı puanlarını açıklamakta mıdır?
- 1.3.7.** Eleştirel Ebeveyn Ego durumu ile genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 1.3.8.** Koruyucu Ebeveyn Ego durumu ile genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 1.3.9.** Yetişkin Ego durumu taşıyan öğrenciler ile sınav kaygı puanları arzu edilen düzeyde olan öğrenciler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 1.3.10.** Doğal Çocuk Ego durumu genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 1.3.11.** Uygun Çocuk Ego durumu taşıyan öğrenciler ile genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 1.3.12.** Ego durumları ve sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişki demografik özelliklere göre farklılık gösterir mi?

1.4. Araştırmanın Önemi:

Araştırmamızın önemi; incelenen literatürlerde, daha çok, anne-baba tutumları ve sınav kaygısı arasındaki ilişkinin ele alındığı araştırmalara rastlanılmış olması ve araştırma problemimiz olan Ego Durumları ile Sınav Kaygısı arasındaki ilişkinin (ilgili literatürler mümkün olduğunca incelendiği kadarıyla) çalışılmadığına rastlanmıştır.

Transaksiyonel Analiz kuramı, yaklaşık 12 yaşından itibaren üç ego durumunun işlevsel hale geldiğini söyler (Akkoyun, 2011: 27). Bundan dolayı da okul rehberlik servislerine; öğretmenlerin okulda ve sınav ortamlarında öğrencilere hangi Ego Durum enerjisi ile davranması ya da öğrencilerin sınav ortamlarında hangi Ego Durumunda davranmaları gerektiği konusunda eğitsel çalışmalar yapması önerilebilir.

James ve Jongeward (1984) kişilerin başarılı ya da başarısız olmasını, diğer kişilerle kurdukları ilişkilerin belirlediğini dile getirmiştir (James ve Jongeward, 1984; Akt. Arı, 1989: 2). Ayrıca Mukhopadhyay ve Saxena'nın 1981'de Öğretmen- öğrenci ilişkisi ile ilgili TA açısından yaptıkları çalışmada öğretmen- öğrenci ilişkisinde, öğretmenlerin gerekmedikçe Eleştirel Ebeveyn Ego durumu ve Uygulu Çocuk Ego durumlarına yer vermemesi gerektiği bunun yerine öğretmenin daha çok Koruyucu Ebeveyn Ego ve Doğal Çocuk Ego durumu ile desteklenen Yetişkin Ego durumunu kullanması gerektiğini vurgulamış bu ego durumlarının öğrencileri eğitsel hedeflerine ulaştırmasında motive edebileceğini dile getirilmiştir (Mukhopadhyay ve Saxena, 1981; Akt. Akbağ ve Deniz, 2003: 269).

Görüldüğü gibi ilişkilerin kurulma biçiminin konumuzla ilgisi açısından özellikle öğretmenlerin Koruyucu Ebeveyn Ego ve Doğal Çocuk Ego durumu ile desteklenen Yetişkin Ego durumunu kullanması öğrencileri motive edebilmektedir. Bundan dolayı da öğrencilerin istenilen düzeyde sınav kaygısı geliştirmeleri de sağlanarak öğretmenlerin öğrencilerle iletişimlerinde hangi ego durumlarından hareketle iletişim kurmaları gerektiği önerilebilir.

Dolayısıyla araştırmamızda üniversite sınavlarına hazırlanan gençlerimizin sınav başarılarına katkı sağlayabilmesi aynı zamanda öğrencilerin başarılarını etkileyen sınav kaygısı ile başa çıkmaları konusunda onlara en iyi şekilde destek sağlamak ve performanslarını en iyi şekilde ortaya koymalarına yardımcı olmak hedeflenmektedir.

Araştırmamızın bir diğerk önemi ise okullarda ve dersanelerdeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin daha etkin ve nitelikli bir biçimde yürütülmesine katkı sağlayacak önerilerde bulunabilmektir. Yine aynı şekilde öğrencilere ve ebeveynlerine öneriler sunulmasına ve bu öneriler doğrutusunda önlemlerin alınmasında yardımcı olabileceği; bireylerin fiziksel, duygusal ve bilişsel yönden daha sağlıklı yetişmesi için de araştırmamızın katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca araştırmamızdan elde edilen sonuçların özellikle sınav kaygısı ve ego durumları arasındaki ilişkinin değişkenleri eğitimcilere ve araştırmacılara önemli bir veri kaynağı sağlayabileceği ve sınav kaygısı ile ilgili çalışmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Araştırmamızda Ego Durumları ve sınav kaygısı arasında bir ilişkinin tespit edilmesi durumunda; öğrencilerin başarılarına olumlu etki edebilecek düzeyde farkındalık kazanmalarını sağlayıcı eğitsel çalışmaların yapılabilmesi yani öğrencilerin hangi Ego Durumunu kullanarak, yaşadıkları sınav kaygısı ile başa çıkmaları için kestirimlerde bulunarak onlara yardımcı olunabilir.

1.5. Sayılılar

1. Bu çalışma ilişkisel çalışma modelindedir.
2. Ego Durumları ve sınav kaygısı, bilimsel olarak ölçülebilen kavramlardır.
3. Katılımcıların (YGS ve LYS sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencileri) Ego Durumu Ölçeğine, Sınav Kaygısı Ölçeğine ve demografik değişkenleri belirleyen sorulara verdikleri yanıtların onların gerçerk düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.
4. Araştırmada kullanılan ölçme araçları ülkemize uyarlanmış geçerliliği ve güvenilirliği yapılmıştır.

5. Araştırmanın çalışma grubu, Ego durumları ile sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi temsil edebilecek nitelik ve nicelikte olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar:

1. Araştırma, evren bakımından 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan resmi Anadolu liselerinde okuyan ve aynı zamanda özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Katılımcıların kendilerini algıladıkları ego durumunun belirlenmesi, “Ego Durumları Ölçeği” verileri ile sınırlıdır.
3. Katılımcıların kendilerinde algıladıkları sınav kaygı düzeyleri “Sınav Kaygısı Ölçeği” verileri ile sınırlıdır.
4. Araştırma, amaçlar bölümündeki sorularla sınırlıdır.
5. Araştırma, kullanılan istatistiksel analizlerle sınırlıdır.
6. Yapılan literatür taramasında her ne kadar araştırma konusuyla benzer bir çalışmaya rastlanmamış olsa da, ilintili çalışmaların verilerinden derlenecek bilgiler bu çalışmanın sonuçlarıyla ilişkilendirilecek ve tartışmada da yer verilecektir. Ayrıca toplanan verileri, kullanılan ölçme araçlarından toplanacak verilerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

1.7.1. TA (Transaksiyonel Analiz):

Berne, TA'yı "Karşılıklı Davranışsal Çözümleme" olarak tanımlanmıştır (Berne, 1964; Akt. Özerk, 2008: 7). Karşılıklı Davranışsal Çözümleme en az iki kişi arasında gerçekleşen iletişim sürecinde davranışların karşılıklı çözümlenmesini ifade etmektedir. Berne, bir uyarıcı ve bir tepkiden oluşan birime, transaksiyon (karşılıklı etkileşim işlemi) adını vermektedir (Berne, 1961; Akt. Akkoyun, 2011: 37).

1.7.2. Ego Durumları (Ego States):

Berne, Ego Durumlarının olağan fizyolojik olgular olduğunu ve ruhsal yaşamın organı ve düzenleyicisi olan insan beyninin bu ego durumlarını düzenleyip sakladığını söylemiştir (Berne, 2001: 28). Başka bir deyişle Ego Durumları içsel ve dışsal uyarıcıları organize etmeye yarayan üç ruhsal organın (extero-psyche, neo-psyche, ve archaeo-psyche) fenomenolojik belirtileri ve aklın farklı durumları, bu durumlara ilişkin duygu, düşünce ve davranış örüntüleridir. Yani Ego Durumları, şu anda yaşayan gerçek bir kişiyi ve bu kişinin daha önceki yaşantı kayıtlarının tümünü temsil ettiği için de kişinin başkalarıyla ve genel olarak çevresiyle olan ilişkilerinde ortaya çıkan kişisel yaşantılarından oluşmaktadır (Akkoyun, 2011: 17). Yine Berne, çok küçük bebekler dışında, yaşı ne olursa olsun insanın bu üç ego durumundan birinde var olduğunu söylemiştir (Özerk, 1996).

Berne, ego durumlarının birer rol değil, fenomenolojik yaşantılar olduğunu söylemiştir. Yaklaşık 12 yaş civarında gelişen üç ego durumunun içeriği zamanla genişlemektedir (Berne, 1964; Akkoyun; 2011: 36). Araştırmamızın kuramsal yapısında her bir ego durumuna ilişkin sıfatlardan söz edilmiştir.

1.7.2.1. Ebeveyn Ego Durumu:

Dış kaynaklardan ve esas olarak da anne babadan alınmış tutum, davranış ve düşünceleri içerir. Dışarıda, başkalarına karşı önyargılı, eleştirel ve koruyucu

davranışlarla kendisini gösterir. İçteyse, Çocuk Ego durumunu etkilemeyi sürdüren eski anne-baba iletileri olarak yaşanır (Jongeward ve James, 1993: 41). Ebeveyn Ego durumu yargı, değer, görüş ve tutumlarla belirginleşmektedir. Fonksiyonel analizde yer alan diğer ego durumlarının tanımları ise şöyledir (James ve Jongeward,1993: 165-325; Akkoyun, 2011: 22):

1.7.2.1.1. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu:

Buna Kontrol Edici Ebeveyn adı da verilmektedir. Eleştirel Ebeveyn inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir (Akkoyun, 1995: 17).

1.7.2.1.2. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu:

İlgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, şefkatli, koruyucu ve kaygılı davranışlarla kendini belli eder (Akkoyun, 1995: 17).

1.7.2.1.3. Yetişkin Ego Durumu:

Berne, Yetişkin Ego durumunu; mevcut gerçekliğe adapte olmuş, ebeveyn önyargılarından veya çocukluktan kalma arkaik tutumlardan etkilenmeyen bağımsız duygu, tutum ve davranış örüntüleri olarak tanımlamıştır (Jongeward ve James, 1993: 326).

1.7.2.1.4. Çocuk Ego Durumu:

Berne, göre çocuk birçok yönden kişiliğin en değerli bölümü ve archaic ruhsal yanıdır (Berne, 2001: 26). Jongeward ve James, tüm doğal dürtülerin Çocuk Ego Durumunda olduğunu ve ilk kayıtlar olan deneyimler, tepkiler, kendisi ve başkaları ile ilgili durumları kayıt ettiğini söylemişlerdir (Jongeward ve James, 1993: 41). Çocuk Ego durumunun işlevleri, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olmak üzere iki şekilde gözlenmektedir. Doğal çocuk dünyadaki ebeveyn figürlerine tepkide bulunmaktan uzak durarak, kendini spontan olarak ifade eder. Uygulu çocuk ise doğal çocuktan farklı olarak, sanki ebeveynleri onu

dinliyormuş ya da gözlüyormuş gibi tepkide bulunur. Çalışkandır, uslu ve asidir ya da ebeveyn figürlerinin herhangi birini esas alarak davranışlar gösterir. Doğal çocuk ve uygulu çocuk tepkileri, hem burada şimdi tepkisi olarak hem de geçmişteki bir tepkinin tekrarı olarak gözlenebilir. Ancak aralarındaki önemli farklılık, davranışın başka bir kimseye uymaya yönelik olup olmamasındadır (Akkoyun, 2011: 23).

1.7.3. Sınav Kaygısı:

Spielberger'e göre, sınav kaygısı formal bir sınav veya değerlendirme durumunda yaşanan, kişide gerginlik yaratarak onun gerçek performansını ortaya koymasını engelleyen duyuşsal, bilişsel ve davranışsal bir duygu durumudur. Kişi, sınav ve değerlendirilme ortamında iki tür kaygı yaşayabilir (Spielberger, 1972; Akt. Yıldız, 2007: 9)

1.7.3.1. Kuruntu Kaygısı (KK):

Kuruntu kaygısı sınav kaygısının bilişsel boyutu ile ilgilidir, kişinin kendi hakkındaki düşüncelerinin ve değerlendirmelerinin olumsuz olması. Kişinin kendisini yetersiz ve başarısız olarak görmesidir. Ya başaramazsam düşüncesi kafasında sürekli yer ettiği için sınav esnasında dikkati dağılır (Bacanlı ve Sürücü, 2005: 8)

1.7.3.2. Duyuşsal Kaygı(DK):

Kişinin bedensel tepkileri ile ilgilidir kişide hızlı kalp atışı, mide bulantıları, ateş basması, üşüme, asabiyet ve stres gibi tepkiler gelişir. Kaygı otonom sinir sistemini olumsuz yönde uyarır (Bacanlı ve Sürücü, 2005: 8).

2. BÖLÜM KURAMSAL YAPI

2.1. İlgili Literatür

Bu bölümde önce araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan Transaksiyonel Analiz kuramı ile kaygı ve sınav kaygısı ile ilgili kısa bir özet sunulacaktır.

2.1.1. Transaksiyonel Analiz ve Ego Durumları

Transaksiyonel Analiz(Transactional Analysis= Karşılıklı Etkileşim veya Etkileşimsel Çözümleme) kuramını ilk ortaya koyan 1910-1970 yılları arasında yaşayan psikolog Eric Berne'dür. (Akkoyun, 2011: 2). Jongeward ve James, Bern' in geliştirdiği Karşılıklı Etkileşim veya Etkileşimsel Çözümleme kuramını şöyle tanımlamıştır: "TA, davranışları değerlendirme konusunda sağduyulu bir yaklaşımdır ve tüm bireylerin kendilerine güvenmeyi öğrenebileceklerini, kendilerini ilgilendiren konularda düşünebileceklerini, kendileri için karar verebileceklerini ve duygularını açıklayabileceklerini savunur. Bu nedenle TA, işte, evde, sınıfta ve komşulukta, kısaca insanların insanlarla ilişki kurdukları her yerde uygulanabilir" (Özerk, 2008 :10).

2.1.2. TA Kurumunun Temel Sayıtları:

TA Kuramı, insanı olumlu olarak ele alır. İletişim, gelişim, kişilik, psikopatoloji ve terapi alanlarıyla ilgili bilgileri içeren TA insancıl bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre;

- Herkes, önemli bir beyin hasarına sahip olmadığı sürece, düşünme kapasitesine sahiptir.
- İnsanlar ne yapacağına ve yaşamdan ne istediğine kendisi karar verebilir. Böylece de yaşamın sorumluluğunu yüklenir.
- Tüm ruhsal sorunlar, uygun yaklaşım kullanıldığında ve sorunu olan bireye gereken bilgiler verildiğinde çözümlenebilir.

- İnsanlar sorunları çözme kapasitesine sahiptirler ve sorunlarını çözebilirler (Akkoyun, 2011: 4-5).

Berne'ün ifadesiyle, “insanlar dünyaya prens veya prenses olarak gelirler, ancak daha sonra kurbağaya dönüşürler. TA terapisinin amacı da insanların yeniden prens ya da prenses olmalarına yardımcı olmaktır” (Akkoyun, 2011: 6).

2.2. Temel Kavramlar

2.2.1. Ego Durumları:

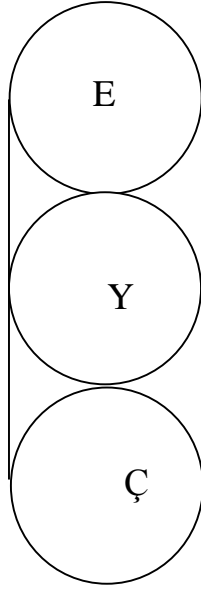
Carlson, Penfield ve Perot'un yaptığı çalışmalarda ameliyat esnasında hastalarının görsel ve işitsel çağrimsal kortekslerini uyardıklarında hastaların annelerinin sesini, tanıdıkları bir sokağı yani görsel ve işitsel anıları rapor ettiklerini söyler (Penfield ve Perot, 1963; Akt. Carlson, 2011: 350).

Sacks, bu raporların rüya, fantezi ve halüsinasyonlar olmadığını bunların yaşandığı zamandaki duygularla birlikte uyanan canlı ve o zamanda yaşanan durumla tıpatıp aynı hatırlamalar olduğunu söylemiş bu durumun da Penfield'in her yaşam deneyiminin kaydının beyinde mükemmel bir şekilde tutulduğu fikrine vardığını belirtmiştir (Sacks, 2014: 158).

Berne'de, Penfield ve arkadaşlarının nöron kayıtlarına ilişkin yaptığı bu çalışmaları temel alarak Ego Durumlarının olağan fizyolojik olgular olduğunu ve ruhsal yaşamın organı ve düzenleyicisi olan insan beyninin bu ego durumlarını düzenleyip sakladığını ve ego durumlarının kişiliğin varoluşsal fenomenleri olarak tanımlamıştır (Berne, 2001: 28; Akkoyun, 2011: 14-15). Böylece kişinin duygu, düşünce ve davranışlarının nörolojik kökenine ilişkin hasasiyet aynı zamanda kuramın da temel sayıltısı olmuştur.

Berne, ego durumlarını; Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk Ego Durumları olmak üzere üç ego durumu olarak gruplamıştır. Berne bu ego durumlarını kişilik kavramı içinde birbirine değen 3 daire ile göstermiştir (Özerk. 2008: 14). Yani TA' da ego durumları, kişilik kuramının da bir sembolü olan, birbirine değen üç daire ile gösterilmektedir. Ancak ego durumları bir bütünü oluşturduğundan,

aşağıda şekil 1' de görüldüğü üzere bu dairelerin çevresinde de bir elips yer almaktadır (Akkoyun, 2011: 10-114).

Şekil 1: Ego Durumları (Berne, 2011: 15)

Berne, sembolize ettiği Ego durumlarını şu şekilde açıklamaktadır:

2.2.2. Ego Durumlarının Analizi:

Ego durumları yapısal ve fonksiyonel olmak üzere iki ayrı modelde incelenmektedir. Kişilik psikolojisinin konusu yapısal analizi gerektirirken, iletişim psikolojisinin konusu yapısal analizi gerektirmektedir. Yapısal model ego durumlarının içeriğiyle, fonksiyonel model ise bu içeriğin süreci ile ilgilidir. Yapısal modelde içerik birinci, ikinci ve nadiren üçüncü düzeyde analiz edilmektedir. Fonksiyonel modelde ise birinci ve ikinci düzey analiz yer almaktadır (Akkoyun, 2011: 21).

2.3.Yapısal Analiz:

Yapısal analiz ego durumlarının içeriği ile ilgilidir, bunlar aşağıda da kısaca özetlendiği gibi Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk Ego durumlarıdır (Akkoyun, 2011: 18).

2.3.1. Ebeveyn Ego Durumu:

Ebeveyn ego durumu, kişinin yaşamında karşılaştığı başta ebeveyn figürleri ve dış kaynaklardan alınan görüş, tutum, değer ve değer yargılarını algılama şeklindeki davranışları içermektedir (Akkoyun; 2011: 19). Penfield'in de üzerinde durduğu gibi beynin üç işlevinden biri olan bu ebeveyn kayıtları asla zaman aşımına uğramaz ve bunlar sonradan anımsanır ve yaşanır (Harris, 2012: 70). Özerk, başkalarından ödünç alınan ve kişinin yaşamla baş etmek için aldığı bu duygu, düşünce ve davranışlara yenilerinin eklenerek yaşam boyu devam ettiğini. Yani bir kimsenin çevresine tepkide bulunurken veya uyarıcı gönderirken, ebeveyn kayıtlarını harekete geçirerek enerjisini yönlendirdiğinde veya bu kayıtlardakine benzer yaşantılar içerisinde olduğunu söylemiş. Bu durumun da Ebeveyn ego durumu olduğunu ve aynen bu kayıtlarda olduğu gibi veya bunlara benzer şekilde hissettiğini, düşündüğünü ve davrandığını dile getirmiştir (Özerk; 2008: 15). Dökmen ise Ebeveyn Ego durumunun hakim olduğu toplumlarda yani ana baba toplumlarında yaratıcı olmanın yasak ben demenin ise ayıp olduğunu söyler (Dökmen, 2008: 257)

2.3.2. Çocuk Ego Durumu:

Çocuklukta yaşanan tüm yaşantıları içeren Çocuk Ego durumu kişinin çocukluğunda yaşadığı tüm yaşantıları içermektedir. Bireyin yaşamla baş etmek üzere kendi potansiyelini ise koşarken kendisinin oluşturmuş olduğu ve çocukluğundan da izler taşıyan duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımıdır. Buradaki çocuk kavramı ile yaşamın başından sonuna kadar her an her zaman temel varlığı korumaya yönelik olan yaşantılar kastedilmektedir. Onun için bu ego durumu, yalnızca çocukluğa ilişkin yaşantılardan oluşmaz. Bir yetişkin tüm yaşamı boyunca varlığını korumak için uyarıcılar almak ve tepkilerde bulunmak

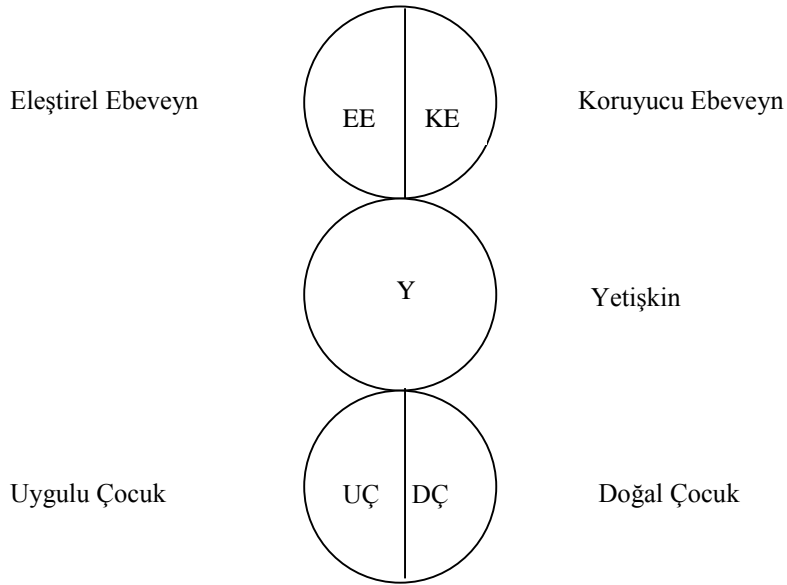
durumundadır. Kişiliğinin bir anlamda en orijinal kısmını oluşturan bu yaşantılar, hem yeni yaşantıların eklenmesiyle hem de çocukluğundakilerin aynısının tekrarlanmasıyla yaşam boyu sürer gider. Bir kimse başkalarına ve çevresine tepkide bulunurken veya uyarıcı gönderirken, eğer bu kayıtlarını harekete geçirecek şekilde enerjisini yönlendiriyorsa veya bu kayıtlardakine benzer yeni yaşantılar içindeyse Çocuk ego durumundadır (Özerk; 2008: 15).

2.3.3. Yetişkin Ego Durumu:

Kişinin, Şimdi ve Burada” tepkilerini verirken ortaya çıkan duygu, düşünce ve davranışları içermektedir. Şu andaki gerçeğe uygun olan ve diğer iki kategoriden uzak duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımındır. Çocuk Ego durumundan farklı olarak, nesnel verileri işleyerek yaşamda karşılaşılan her türlü problemin çözümüne yönelik yaşantılardan oluşmaktadır. Çocuk Ego durumunda ise öznel algılamaya dayalı olarak problem çözme yaşantıları bulunmaktadır. Yetişkin ego durumu, geçmişe değil şu an’a yönelik olduğundan, Ebeveyn Ego durumundan farklıdır. Bir kimse başkalarına ve çevresine tepkide bulunurken ve uyarıcı gönderirken, eğer bu kayıtlarını harekete geçirecek şekilde enerjisini yönlendiriyorsa veya bu kayıtlardakine benzer yeni yaşantılar içindeyse Yetişkin Ego durumundadır (Özerk, 2008: 15-16)

2.3.4. Fonksiyonel Analiz:

Fonksiyonel analiz, bireylerin ego durumları malzemelerini hem içsel olarak hem de başkalarıyla ilişkilerinde harekete geçirmeleri ile ilgilidir. Bu nedenle günlük yaşamda dışarıdan görülebilenlere ilişkindir. Aşağıda (Şekil 3) görüldüğü gibi ikinci düzey fonksiyonel analizde Ebeveyn ve Çocuk ego durumları ikiye ayrılmaktadır. Yetişkin ego durumu ise sınıflandırılmamaktadır.

Şekil 2: İkinci düzey fonksiyonel (standart) analiz

Ebeveynlerin çocukları için yaptıkları en temel şey, onların dünyayı nasıl algılayacaklarını ve dünyayla nasıl baş edeceklerini belirlemektir. Bu nedenle, Ebeveyn Ego durumu yargı, değer, görüş ve tutumlarla belirginleşmektedir. Bunlar **Koruyucu Ebeveyn (KE)** ve **Eleştirel Ebeveyn (EE)** olmak üzere iki şekilde gözlenmektedir. Bunlardan ikincisine **Kontrol Edici Ebeveyn** adı da verilmektedir. Koruyucu Ebeveyn; ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, şefkatli, koruyucu ve endişelidir. Eleştirel Ebeveyn ise inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkel, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir. Ebeveyn Ego durumu (Şekil 4) kişinin kendisinin diğer ego durumlarına veya başkalarının ego durumlarına karşı işlev görür (Edwards, 1966; Akt: Akkoyun; 2011: 22; Özerk, 2008: 16).

Yetişkin ego durumu, temelde kişinin diğer iki ego durumunun ihtiyaçlarını karşılamaya yarar. Çocuk Ego durumu, yaratıcılığını üst düzeye çıkarmak ve daha çok eğlenmek için uygun kararlar almak üzere bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Ebeveyn Ego durumu da, bildirgelerin doğruluğunu kanıtlamak üzere, verilerden yararlanmak durumundadır. Yetişkin Ego durumu olasılıkları hesaplayan bir bilgisayar gibi işlev görmekle beraber, bilgisayardan farklı olarak her zaman çalışmaya hazır haldedir. Daha çok nörofizyolojik yapıdan kaynaklandığından, dünyadaki bilgileri toplamak ve verileri işlemek üzere bağımsız olarak çalışır. Ancak kendi kendini harekete geçirememekte, diğer ego durumlarının uyarmasıyla harekete geçmektedir (Akkoyun, 2011: 23).

Çocuk Ego durumunun işlevleri, **Doğal Çocuk (DÇ)** ve **Uygulu Çocuk (UÇ)** olmak üzere iki şekilde gözlenmektedir. Doğal çocuk dünyadaki ebeveyn figürlerine tepkide bulunmaktan uzak durarak, kendini spontan olarak ifade eder. Uygulu çocuk ise doğal çocuktan farklı olarak, sanki ebeveynleri onu dinliyormuş ya da gözlüyormuş gibi tepkide bulunur. Çalışkandır, uslu ve asidir ya da ebeveyn figürlerinin herhangi birini esas alarak davranışlar gösterir. Doğal çocuk ve uygulu çocuk tepkileri, hem burada ve şimdi tepkisi olarak hem de geçmişteki bir tepkinin tekrarı olarak gözlenebilir. Ancak aralarındaki önemli farklılık, davranışın başka bir kimseye uymaya yönelik olup olmamasındadır (Özerk, 2008: 28).

Ego durumlarının işlevleri, bireyin bir şekilde çevresiyle baş etmesinde yararlı olup olmaması bakımından olumlu veya olumsuz olarak nitelendirilmektedir. Buradaki olumlu olma durumu OKEY yaşam pozisyonu ile karışabilmektedir. Pitman, bu nedenle yararlı ve yararsız ifadelerinin kullanılmasının gramer olarak bazı yanlış anlaşılmaları engelleyeceğini öne sürmektedir (Pitman, 1984; Akt. Akkoyun, 2011: 24). **Yararlı koruyucu ebeveyn**; karşısındaki kişinin ihtiyaçlarına karşı duyarlıdır ve dışarıda sıcaktan bunalmış ve susuzluktan ağzı kurumuş bir kişiye özenli bir şekilde ‘Şimdi bu sana iyi gelecek!’ diyerek su ikram eder.

Yararsız koruyucu ebeveyn; ya aşırı izin vericidir ya da çok fazla koruyucudur. Başkalarının istemediği ve ihtiyacı olmayan şeyleri yapar. “Bırak ben yapayım” gibi.

Yararlı eleştirel ebeveyn; ısrarlı ve güçlüdür, süreç içinde kendisinin ve başkalarının haklarını hiç birini göz ardı etmeksizin savunur. ”Dur bu doğru değil” gibi.

Yararsız eleştirel ebeveyn; karşıdaki kimsenin kendisine olan saygısını göz ardı eder. “Neden her seferinde aynı şeyi yapıyorsun?” Gibi.

Yetişkin; işlevsel kavramlarla olasılıkları hesaplar. “Eğer saatte 120 km. gidebilirsek yaklaşık 5 saatte İstanbul’a varabiliriz’ şeklinde.

Yararlı uygulu çocuk; isteklerine ulaşır ve en azından kendisi için ‘önemli’ olarak gördüğü insanların beklentilerine uygun davranarak uslu davranır. Amirlere “Peki efendim”, uygun olduğunda ‘lütfen’ ve ‘teşekkür ederim’ şeklinde.

Yararsız uygulu çocuk; başkalarının ilgisini çekmek için yıkıcı davranışlar gösterir, başkalarına karşı incitici sözler söyler, ondan sonra da insanların ondan neden uzak durduğunu anlayamaz.

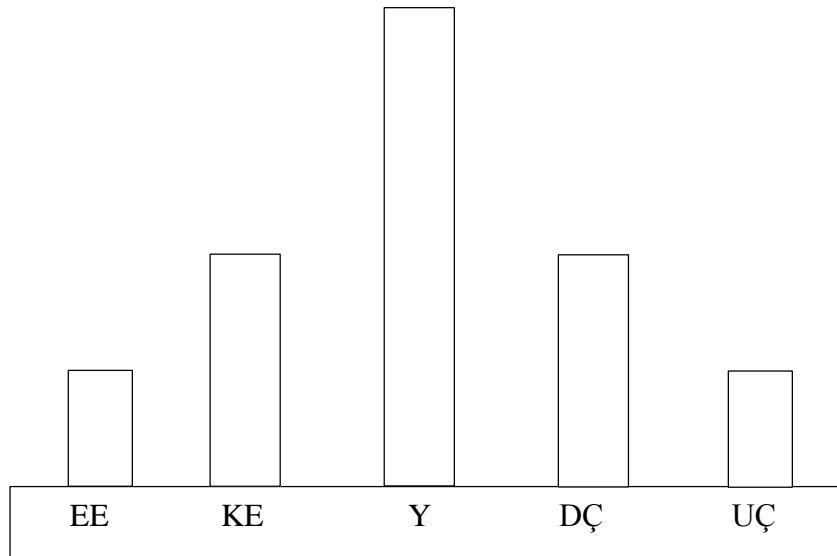
Yararlı doğal çocuk; içinden geçenleri doğrudan ifade eder, eğlencelidir, yakınlık kurar, süreç içinde kimseyi incitmez. “Hadi gel eğlenelim” gibi.

Yararsız doğal çocuk; kendisine zarar verici davranışlar gösterir, “Hadi daha sürelim” gibi (Akkoyun, 2011: 24).

2.3.5. Sabitlik Hipotezi ve Egogram:

TA kuramına göre bireyler hangi ego durumu daha çok gelişmiş ise o ego durumuna özgü davranışları iletişim sürecine yansıtma eğilimindedirler (Akbağ ve Deniz 2003: 268). Akbağ ve Deniz, Dusay ve Dusay'nin bu durumu egogram ve sabitlik hipotezi ile açıklamaya çalıştığını söylemiştir. Bar grafiği ile gösterilen egogram fonksiyonel analizde beş ego durumunda bireyin hangi Ego Durumu ile iletişim kurduğunu gösterir. Egogramda alçak kolonlar iletişim sürecinde düşük enerji ve az zaman harcadığını, yüksek kolonlar ise fazla zaman ve fazla enerji harcadığını gösterir. Bu durum ise enerjisi fazla olan ego durumunun daha sık kullanıldığını gösterir. Aşağıdaki şekil 5'te. Psişik enerjinin iyi dengelenmiş ve düzenli bir sisteme sahip bir kişilik yapısı işaret edilmektedir (Akbağ ve Deniz, 2003: 268-269).

Şekil 3: Çan Eğrisi Biçimindeki Egogram (Akbağ ve Deniz, 2003: 263-293)

Akkoyun, Hay, Akbağ ve Deniz egogramların hem kişinin kişilik portresini gösterdiğini hem de kişinin belli bir durumda hangi ego durumuna göre hareket geçtiğini söylemiştir (Akkoyun, 2011: 32; Hay, 2015: 69; Akbağ ve Deniz, 2003: 263-293). Berne, Üç farklı biçimde ortaya çıkan bu enerjiyi Freud'un ruhsal enerji kavramından yola çıkarak ortaya atmıştır ve bunlara; bağlı enerji, bağımsız enerji ve özerk enerji demiştir ve bağlı enerjinin kaynağının bireyin genetik

yapısından kaynaklandığını ve bunun her bireyin ontolojik yapısında olduğunu belirtmiştir. Yine bağımsız enerjinin bir ego durumundan diğer ego durumuna geçebildiğini ve içsel ve dışsal uyarıcılara tepki olduğunu söylemiş, özerk enerjinin ise herhangi bir ego durumunda bireyin isteyerek ve bilerek aktifleştirdiği enerji olarak açıklamıştır (Akkoyun, 2011: 32-34).

2.4.KAYGI:

2.4.1. Kaygı:

Öztürk ve May, Kierkegard, Heideger, Husserl, Sartre, Binswagner, Freud, Goldstein ve Jaspers'in de belirttiği gibi, kaygı kavramının Almanca karşılığının "angst" sözcüğü olduğunu ve kökenini latince "angustus"tan (dar boğaz) aldığını söyler (Öztürk,2011: 67; May. 2012: 145).

Öztürk, kaygının dereceleri olduğunu ve bunların hafif tedirginlik, gerginlik duygusu ve paniğe kadar varan yoğunlukta olduğunu, fizyolojik belirtilerinin; kan basıncının yükselmesi, nabız atışlarının hızlanması, ağız kuruluğu, göz bebeklerinde genişleme, yüzde solukluk avuç içinde terleme, sık işeme ve dışkılama ve kaslarda gerginliğin arması ayrıca ağır derecelerde kişinin benliğinin ruhsal acı altında ezilmesi olarak tanımlamıştır (Öztürk, 2011: 67). Organizma kendini bilinmeyen bir tehlike karşısında hissettiği durumlarda Hipotalamusta yer alan ve yaşamsal öneme sahip olan "kaçma ve "savaş" davranışları uyarılır (Carlson, 2011: 74). Öztürk bu uyarılmaya bağlı olarak otonom sinir sisteminin harekete geçtiğini ve yukarıdaki fizyolojik belirtilerin ortaya çıktığını söyler (Öztürk, 2011: 68).

Goleman, organizmanın kendini tehlikede bulduğu anlarda onu bu tehlike karşısında "savaşma"ya veya "kaçma"ya yönelten nörokimyasal uyarıcı sisteminin o anı tüm canlılığı ile amigdalaya kaydettiğini ve duygusal anların kaydedildiği amigdala'nın hasar görmesi durumunda ise dindirilecek üzüntü ve göz yaşlarının da olmayacağını ayrıca korku, öfke, rekabet ve işbirliği gibi duyguların yok olacağını bildirir (Goleman, 2000: 30-36).

Görüldüğü gibi amigdala kayıtları hem Ego Durumlarının oluşmasında hem de tehlike durumlarında organizmanın "kaçma" veya "savaşma" davranışı ile ilgili hayati önem taşıdığı görülmektedir. Bu durumun, doğal olarak kişinin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesi ya da gerçekleştirememesi açısından önemli olduğu değerlendirilebilir.

Kaygı kavramı, aşağıda kısaca Varoluşçu ve Psikanalitik yaklaşım açısından özetlenmiştir.

2.4.1.1.Varoluşçu Yaklaşım Göre Kaygı:

Varoluşçu yaklaşıma göre kaygının ontolojik temeli vardır, korkunun ise ontolojik temeli yoktur (Öztürk, 2011: 68). May'a, göre kaygı kaynağını insanın varoluşundan alır bundan dolayı da kaygı onun ontolojik yapısında yer alan niteliklerinden biridir (May, 2012: 143).

TA, korku, memnuniyet, üzüntü ve kızgınlığın insanın otantik dört temel duygusu olduğunu ve kişinin varoluşunu bu duyguları geri iterek değil bunları yaşayarak sorunlarla daha kolay başa çıkabileceğini dile getirmektedir (Akkoyun, 2011: 86). May, kaygının kişinin potansiyelini gerçekleştirme esnasında karşı karşıya kaldığı ve içinde bulunduğu durumda ortaya çıktığını, kişinin bu potansiyelini reddettiği durumda ise suçluluk duyduğunu söyler (May, 2012: 147).

Koroğlu, Stoacı düşünür (filozof) Epiktetos'un "İnsanlara rahatsızlık veren, olayların kendisi değil, bu olaylara getirdikleri bakış açılarıdır" dediğini bu sözü edilen "rahatsızlıkların" da bizim algılarımızın, değerlendirmelerimizin ve bizim değer yargılarımızın ürünü olduğunu ifade etmiştir (Koroğlu, 2011: 11).

Tillich ise, insanın potansiyelini ortaya koyarken taşıdığı kaygının başka kişilere, nesnelere, sebebini bilmedikleri durumlara maskeler taktığını, kişilerin bu maskeleri çıkarttığında ise korkularının da yok olacağını ifade etmiştir (Tillich, 2014: 41),

Öner'in de belirttiği gibi sınav kaygısının bilişsel yönü olan kuruntu, bireyin genelde kendisi hakkındaki olumsuz değerlendirmelerini başarısızlığına, beceriksizliğine ilişkin olumsuz düşüncelerini ve iç konuşmalarını içerir ve karşılaşacağı problemi çözeceğine. "Ya yapmazsam; ya başaramazsam", gibi olumsuz düşüncelerle dikkatinin dağıldığı bir süreç olarak dile getirir (Öner; 1990: 1)

Yine Uşaklı ve Yapıcı bilişsel olarak bireyde; “Bu sınavda başarılı olamayacağım”, “Bu sınav sonunda her şey berbat olacak”, “Sınıftaki herkes benden daha zeki”, “Sınav sırasında bildiğim her şeyi unutabilirim”, “Kendimi yetersiz ve eksik görüyorum”, “Evdekilerin yüzüne nasıl bakarım?” gibi bir takım olumsuz düşüncelerin gelişebileceğini dile getirmektedir (Akt. Boyacıoğlu ve Küçük: 41).

2.4.1.2. Psikanalitik Yaklaşım Göre Kaygı:

Freud, organizmanın kendini tehlikede bulduğu her durumda kaygının bir tepki olarak ortaya çıktığını ve kısaca kaygının tehlikeye karşı verilen bir tepki olduğunu söylemiştir (Freud, 1999: 269-285). Freud, gerçekçi, nevrotik ve ahlaki kaygı olmak üzere üç tür kaygıdan söz etmiştir. Bu kaygı türlerinin de sırasıyla; gerçekçi kaygının dış dünya ile, nevrotik kaygının İd’le ve ahlaksal kaygının Süper Ego ile çakıştığını söylemiştir (Freud, 1998: 105).

Öztürk, ise korku ve kaygının birbirlerinden farklı olduğunu korkunun dış dünyada bir nesnesi olduğunu, kişinin bilinçdışındaki tehlikenin yani bir çatışma durumundan kaynaklanan kaygının ise bir nesnesi olmadığını daha doğrusu kişinin bu nesneyi tanımadığını söylemiştir (Öztürk, 2011: 70).

2.4.2. Kaygı ve Sınav Kaygısı

Kaygı durumunda kişi maruz kaldığı tehlikeli durum karşısında çaresizlik içinde kalacağı bir durumu sezer, daha sonra ise bu durumunu önceden yaşadığı örseleyici deneyimlerine benzetir (Freud, 1999: 301). Sınav kaygısında ise yine kişi potansiyelini gerçekleştirirken “ya başaramazsam” durumu ile kendini çaresiz hissedebilir ve bunu daha önce kaşılaştığı bir duruma benzetebilir (Öner, 1990: 1)

Sınav Kaygısının kişinin üzerinde hissettiği baskıyla ilgili olduğunu 1960 yılında bilimsel olarak ilk ele alan Richard Alpert olmuştur. Alpert’in buna ilgi duymasının sebebi ise öğrenciyken girdiği sınavlarda üzerindeki sınav baskısının onun başarısız olmasına yol açması, arkadaşı ve meslektaşı olan Ralph Haber’in ise sınav öncesi hissettiği baskının daha iyi sonuçlar almasını sağladığına ilişkin gözlemi olmasıdır (Goleman, 2000: 111). Goleman, Alpert ve Haber’in yaptıkları bu gözlemlerinden sonra ikisinin araştırmalar yaptığını dile getirmiştir. Yani Alpert ve Haber’in yaptıkları bu araştırmalar sonucunda iki tip kaygılı öğrenci olduğu belirtilmiş, bunlardan birinci grubun girdiği sınavlarda kaygı nedeniyle başarılarının düştüğü, ikinci grubun ise girdiği sınavlarda istenen düzeyde kaygı nedeniyle motivasyonla başarılarının yükseldiği dile getirilmiştir (Goleman, 2000: 111).

Genel kaygının özel bir durumu olan sınav kaygısı üzerinde çalışan Spielberg, bireylerin girdiği sınavlarda onlarda gerginlik yaratan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal durumlar saptamış ve bunlardan dolayı da bireylerin potansiyelini ortaya koymadığını izlediğini söylemiştir (Spielberger 1972, Akt. Bacanlı ve Sürücü, 2005: 8).

Özarpınar, ise insanın doğuştan gelme potansiyel kapasitenin değiştirilemeyeceğinin ve sınırının da bilinemez olduğunu bundan dolayı da insanın kendi kapasitesinin ne olduğunu anlamasının tek bir gerçekçi yolu olduğunu söylemiş: Bu yolun ise verimli yöntemlerle çok çalışarak ve hangi noktaya kadar ilerleyeceğini görmesi olarak ifade etmiştir (Özarpınar, 2011: 16).

Akılca -Duygusal Davranışçı Terapi' nin (ADDT) kuramsal açıklamalarında psikolojik rahatsızlığın temel nedeni olarak görülen mantıkdışı inançlar; katı, dogmatik, sağlıksız, uyumsuz talepler ve "meli, malı"lardan oluşmakta ve bu yönüyle "talep kâr inançlar" olarak da adlandırılmaktadır (Ellis, 2000; Akt. Çivitci, 2006: 69).

Yine ADDT'ye göre doğuştan hem akılcı hem de akılcı olmayan bir potansiyele sahip olan insanlar, mantıkdışı inançlara sahip oldukları gibi, aynı zamanda kendi yaşamlarına anlam verme kişisel amaçları ve gelişimi için potansiyelini gerçekleştirme eğilimi taşır (Dryden ve Ellis, 1988; Ellis, 1989; Ellis, 1995; Akt. Çivitci, 2005: 72).

Akkoyun ise yarı deneysel olarak yaptığı çalışmada kişinin kendini gerçekleştirme düzeyi engellerinin artması durumunda sürekli kaygının da arttığını ve bu durumda da kişinin kendini gerçekleştirme düzeyinin düştüğünü söylemiştir (Akkoyun 1988: 89). Akkoyun bu bulgunun da Dabrowski'nin 1972 yılında "psikolojik sağlık ile kaygı tutarlıdır" görüşünü desteklediğini yani kişilik kuramlarının çoğunun da sağlıklı kişilik için kaygıyı temel aldığını ifade etmiştir (Akkoyun 1988: 81)

Akkoyun, "Bütünleşmiş yetişkin "ın kendi kural ve değerlerini oluşturarak olgunluk, bilgelik, demokratiklik ve erdemlilik gibi özellikleri kapsadığını ve bunların da "Kendini gerçekleştirme" ile benzer anlamda olduğunu ve beyin hasarı olunmadığı kişinin etrafında olup biten şeyleri anlayabileceğini ve problemlerini çözümlenebileceğini söylemiştir (Akkoyun, 1995: 9).

2.5. İlgili Araştırmalar:

Yapılan araştırma ile ilgili doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili literatür incelendiğinde Transaksiyonel analiz kuramında ego durumları ile özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinde ortaya çıkan sınav kaygıları arasındaki ilişkileri ele alan(inceleyen) araştırmalara rastlanmamıştır. Yalnız konuyla ilişkili dolaylı olarak yapılmış görgül araştırmaların (Ana-baba Tutumları Sınav Kaygısı Arasındaki İlişki) olduğu görölmüştür. Bu bölümde ölkemizde yapılmış araştırmalardan ilgili olanları seçilmiş ve özetlenmiştir.

2.5.1. Sınav Kaygısı ve Anne-baba Tutumları ile İlgili Literatür Çalışmaları:

Kozacıoğlu, farklı ekonomik düzeyi temsil eden 150 öğrencinin kaygı düzeyi ile anne-babaların çocuk yetiştirme ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkiler ile ilgi bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda düşük sosyo-ekonomik seviyesinde olan öğrencilerde sürekli kaygı puanı düzeylerinin yüksek, sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan öğrencilerin ise sürekli kaygı puanı düzeylerinin düşük olduğunu gözlemiştir (Kozacıoğlu, 1982: 68-69)

Abacı, aile ortamında ebeveynin aşırı koruyucu, otoriter ve ilgisiz tutum takınması durumunda, çocukların da kaygı düzeylerinin, demokratik ortamda yetişen çocuklara göre daha yüksek olduğunu söylemiştir (Abacı, 1986: 57).

Kısa, tarafından ölkemizde özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencileri üzerinde bir araştırma yapılmış ve ana-baba tutumları ile çocuklardaki sınav kaygısı düzeylerinin düşük ya da yüksek olması arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Öğrencilerin yaşları yükseldikçe sınav kaygılarının düştüğünü ve tüm araştırmada kız öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin erkeklerin sınav kaygı düzeylerine göre yüksek olduğunu gözlemiştir (Kısa; 1996; Akt. Yıldız, 2007: 3).

Lise öğrencilerinin maruz kaldıkları Anne-baba tutumlarının otoriter, demokratik ya da koruyucu ve kollayıcı olması ile okul başarısı ve sürekli kaygı

düzeylelerinin belirlemesine ilişkin Gökçedağ'ın 2001'de yaptığı incelemede şöyle bir sonuç elde edilmiştir. Öğrencilerin Otoriter tutum puanları ve Tümtest sınav kaygı puanları karşılaştırılmış ve Otoriter tutum puanları yüksek olan öğrencilerin sınav kaygı düzeyi puanlarının da yüksek olduğu görülmüştür. Yine araştırmada Otoriter anne-baba tutumuna maruz kalan öğrencilerin okul başarısı ve sürekli kaygı düzeyleri arasında negatif bir ilişki bulgusuna ulaşılmış. Bu negatif bulgunun ise öğrencilerin sürekli kaygı puanını arttırdığını, buna bağlı olarak da öğrencilerin okul başarısının negatif yönde etkilendiği sonucuna varılmıştır (Gökçedağ, 2001, Akt. Hanımoğlu,2010: 65)

3. BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve elde edilen verilerin istatistiksel analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Evren ve Örneklem:

Bu çalışma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırma evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya merkez ilçesinde bulunan Milli Piyango Anadolu Lisesi (Betül Can Anadolu Lisesi), Ayhan Sümer Anadolu Lisesi, Ömer Seyfettin Anadolu Lisesi, Sokullu Mehmet Paşa Anadolu Lisesi, Ayrancı Aysel Yüçetürk Anadolu Lisesi ve Hacı Ömer Tarman Anadolu Lisesi'nde okuyan ve aynı zamanda özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreni random kümeleme örneklemdir. Araştırma 6 okuldan küme örnekleme yoluyla seçilen 307'si kız, 228'i de erkek olmak üzere toplam 535 liseli öğrenci oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Örneklem Giren Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

Okul	N	%
Milli Piyango Anadolu Lisesi	89	16,9
Ayhan Sümer Anadolu Lisesi	52	9,7
Ömer Seyfettin Anadolu Lisesi	118	22,1
Sokullu Mehmet Paşa Anadolu Lisesi	87	16,3
Ayrancı Aysel Yüçetürk Anadolu Lisesi	115	21,5
Hacı Ömer Tarman Anadolu Lisesi	74	13,8
Toplam	535	100

3.2. Veri Toplama Araçları:

Araştırmada veri toplamak amacı ile katılımcılara geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış toplam 20 ifadeden oluşan ve iki alt ölçekten (Kuruntu, duyuşsal) oluşan Sınav Kaygısı Ölçeği yine geçerlilik güvenilirlik ve uyarlama

çalışması yapılmış 95 ifadeden oluşan Ego Durumları Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır.

3.2.1. Sınav Kaygısı Ölçeği (SKÖ):

Orijinalini Spielberger ve arkadaşlarının geliştirdiği daha sonra Öner tarafından Türkçeye uyarlan Sınav Kaygısı Ölçeği (EK-3) öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmesi esasına dayanır. Ölçekte, öğrenciler sınavlarda kaygı belirtilerini ne sıklıkta duyduklarını 4 dereceli bir ölçekte ifade etmektedirler. Her madde için; (1) hemen hiçbir zaman, (2) bazen, (3), sık sık ve (4) hemen her zaman olmak üzere, 4 yanıt seçeneği bulunmaktadır. Sınav kaygısının, hızlı kalp atışları, sinirlilik, gerginlik, terleme, sararma ve mide bulantıları gibi duyuşsal fizyolojik yönünü duyuşsallık alt testi, sınav kaygısının bilişsel yönünü ise kuruntu alt testi ölçmektedir.

Sınav Kaygısı Ölçeği toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Sınav kaygısı ölçeğinden üç ayrı puan elde edilmektedir. Sınav Kaygısı Ölçeği Tümtest (SKÖ-T) puanı, Sınav Kaygısı Ölçeği Kuruntu (SKÖ-K) puanı ve Sınav Kaygısı Ölçeği Duyuşsal (SKÖ-D) puanı.

Sınav Kaygısı Ölçeği Tümtest puanı (SKÖ-T) 20 soruya verilen yanıtların toplamından oluşur. SKÖ-T puanları en az 20 en fazla 80 puan olabilmektedir. İki alt testten oluşan Sınav Kaygısı Ölçeğinden “Kuruntu puanı” (SKÖ-K) ve “Duyuşsal puan” (SKÖ-D) elde edilir. 8 sorudan oluşan Sınav Kaygısının Kuruntu (SKÖ-K) alt boyutu soruları şunlar (2,3,4,5,8,12,17,20) ve 12 sorudan oluşan Sınav Kaygısı Ölçeği Duyuşsal (SKÖ-D) kaygı alt boyutunu ise şu sorular (1,6,7,9,10,11,13,14,15,16,18,19) oluşturmaktadır.

Sınav Kaygısı Ölçeğinin duyuşsal ve kuruntu kaygı alt ölçeğinin yapı geçerliliği Öner tarafından betimleyici ve doğrulayıcı faktör analiz çalışması yapılarak belirlenmiştir. Testi cevaplayan bir kişi Sınav Kaygısı duyuşsal alt testinden en az 12 en fazla 48 puan alabilmektedir. Sınav Kaygısı Kuruntu alt testinden ise en az 8 en fazla 32 puan alabilmektedir. 20 ve 80 puan arası alınan Sınav kaygısı ölçeğinde puanları 50 ve üzerinde olanların sınav kaygısına sahip

oldukları kabul edilmiştir. Puanlar şöyle yorumlanır, uygulamada öncelikle tüm test ve alt testler için bir ham puan elde edilir. Daha sonra verilen tabloda bu puanların standart puan karşılığı bulunur. Mesela elimizde liseli bir erkek öğrenciye ait sınava kaygısı Tümtest puanı 60, Kuruntu alttesti ham puanı 25 ve Duyuşsal alttesti ham puanı 40 olsun. Verilen tabloda bunların karşılığı sırasıyla şöyle olacaktır; 72, 76, 73 görüldüğü gibi Sınav kaygısı Tümtest ve alttestlerden alınan puanlar 50'nin üstünde yani ortalama değerinin üstünde olduğu için bu öğrencinin sınav kaygısı taşıdığını söyleyebiliriz (Öner,1990: 2,12).

3.2.2. Sınav Kaygı Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenirliği:

Sınav Kaygı Ölçeği, dört derecelmeli likert tipi bir ölçektir. Öner, Sınav Kaygı Ölçeğinin geçerliğini belirlemek için Sınav Kaygı ölçeği ile Kaygı Ölçeğinin alt ölçekleri olan Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği arasındaki korelasyon ilişkisini ölçüt alınmıştır. Buna göre Sınav Kaygı Ölçeği Kuruntu ve Duyuşsallık alt ölçeği ile Sürekli Kaygı ölçeği puanları arasındaki korelasyon, .45 ile .60 düzeyinde Sınav Kaygısı Ölçeğinin puanlarının sürekli (genel) kaygı ve sınav koşulunda durumluluk kaygı puanları ile korelasyonları, .39 ile .70 arasında değiştiği görülmüştür (Öner, 1990: 2) .

3.2.3. Sınav Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Türkçeye Uyarlanması:

Sınav Kaygısı(tutumu) Ölçeği 1980'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Spielberger tarafından İngilizce olarak geliştirilmiş güvenirliliği ve geçerliği yapılmış özgün Amerika Formu'nun Türkçeye uyarlanmasıdır. Envanterde puanların değişmezliği 2 hafta ile 6 ay aralıklarla uygulanan test-tekrar yöntemi ile elde edilmiş .81 ve .62 arasında çıkan korelasyon katsayıları puanların yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Ayrıca .92 ve üzeri çıkan Cronbach alfa değeriyle Ölçekteki maddelerin içtutarlılığı ve homojenliği de desteklenmiştir (Öner, 1990: 2) .

Öner, Ölçeğin çeviri ve eşdeğerliliğini sınamak için 16-21 yaşları arasında İngilizceyi iyi bilen 164 kız ve erkek üniversite ve lise öğrencileri ile çalışmış ölçek bunların üzerinde sınanmıştır. Daha sonra karşılaştırmalarda Türkçe

SKÖ'nin güvenilirlik (Cronbach alfa) katsayıları .93 ve .94 İngilizce formu kadar yüksek bulunmuş puanlar arasındaki farklar literatürü desteklemiş kızların puanları yüksek erkeklerin puanları da kızlara göre düşük çıkmıştır (Öner, 1990: 2),.

Öner, tarafından Türkçeye uyarlanan SKÖ homojen ve içtutarlık puanları arasındaki değişmezlik sınıanmış ve ölçeğin güvenilirliği saptanmıştır. Bunun için 13-22 yaşları arasında düşük ve yüksek ekonomik düzeylerinde olan 434 kız 597 erkek ortaöğretim ve üniversite düzeyindeki öğrenciler seçilmiş bu öğrencilerin sınav kaygı puanları Kuder Richardson 20 (Cronbach alfa) formülünün genelleştirilmiş formu maddelerin içtutarlığı ve benzerliği hesaplanmış ve saptanmıştır. Üniversite örnekleminde elde edilen Tümtest (SKÖ-T) puanın güvenilirlik katsayıları en yüksek çıkmıştır (.89 ve .84).

Toplam 1031 öğrenci (Üniversite, lise ve ortaokul) ile yapılan çalışmada Türkçe Sınav Kaygısı Ölçeğinin Tümtest, Kuruntu ve Duyuşsallık Alttest KR 20 alfa değerleri şöyle çıkmıştır: 273 Üniversite öğrencisinin sırasıyla Tümtest, Kuruntu Alttesti ve Duyuşsallık Alttesti değerleri (.89, .69, .84), 331 Lise öğrencisinin sırasıyla Tümtest, Kuruntu Alttesti ve Duyuşsallık Alttesti değerleri (.87, .76, .79) ve 427 Ortaokul öğrencisinin sırasıyla Tümtest, Kuruntu Alttesti ve Duyuşsallık Alttesti değerleri (.84, .73, .75) olarak saptanmıştır. Ayrıca toplam 1031 öğrencinin sırasıyla Tümtest, Kuruntu Alttesti ve Duyuşsallık Alttesti değerleri (.87, .74, .79) olarak hesaplanmıştır (Öner, 1990: 3).

3.2.4. Araştırmamızda Kullandığımız SKÖ'nin Güvenirliğinin Yeniden Hesaplanması

Bu araştırmada Sınav Kaygı Ölçeğinin güvenilirliği için Cronbach Alpha (α) katsayısı formülü ile ölçeğin tümü ve alt ölçekleri için iç tutarlılık katsayıları yeniden hesaplanmıştır. Sınav Kaygısı Ölçeği Tümtest (SKÖ-T) için 535 Lise 12. sınıfına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerin doğurguları sonucunda bulunan $\alpha = .90$ 'dır. Sınav Kaygısı Duyuşsal alt boyut Kaygı için 535 öğrenciden elde edilen verilerin doğurguları sonucunda bulunan $\alpha = .83$ 'tür. Yine

Sınav Kaygısı Kuruntu alt boyutu için 535 öğrenciden elde edilen verilerin doğurguları sonucunda bulunan $\alpha=.82$ 'dir.

3.3. Ego Durumları Ölçeği:

Ego Durumları Ölçeği (Akkoyun, 2011: 36) Sıfat Tarama Listesinden oluşturulan bir ölçektir (EK-5). İlk kez Gough ve Heilbrun tarafından 1952'de geliştirilmiştir. 300 sıfattan oluşan listeye 1983'te aynı yazarlar son şeklini vermiştir (Özerk, 2008: 34). Williams ve Best, Sıfat Tarama Listesi'nin kişinin kendisini ve kendisi için önemli olan kişileri ve grupları tanımladığını söylemiştir (Williams ve Best, 1982; Akt. Özerk, 2008: 34). Ego durumu alt ölçeklerinin Türkçeye uyarlanması çalışmalarını 1990'da Akkoyun ve Bacanlı gerçekleştirmiştir (Akkoyun ve Bacanlı 1990: 637-643). Ölçek iki aşamada oluşturulmuştur. İlk aşamada Türkçe 'de insanı niteleyen 228 sıfat belirlenmiştir. Bu sıfatlar kendi alanlarında uzman olan Halkla İlişkiler, Psikolojik Danışma, Türk Dili ve Sosyal Hizmetler alanındaki kişilerden oluşan on hakeme verilmiş ve bu sıfatlardan insanları niteleyenleri işaretlemelerini, eklemek istedikleri sıfatlar varsa onları da eklemeleri istenmiştir. İlk aşamanın sonunda 141 sıfat sekiz ve sekizin üstünde puan aldıkları için tercih edilmiştir. İkinci aşamada ise TA kuramıyla ilgili altı hakem belirlenmiş bu hakemlerin seçilmesi alanda doktora düzeyin ders vermiş ya da çalışma yapma koşulu getirilmiştir. Hakemlerden istenen değerlendirmeyi tamamen birbirlerinden bağımsız yapmaları ve her sıfatı beş ego durumu için beşli likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirmeleri olmuştur. Böylece altı hakemin bir ego durumu için belirli bir sıfata verdiği puanlar toplanmış hakem sayısına bölünmüştür. Bunun sonucunda ortalama puan elde etmek için o sıfatın ilgili ego durumunu temsil edebileceği düşünülmüştür. Hakemlerin değerlendirmelerin sonunda 95 sıfatlık "Ego Durumları Ölçeği (EDÖ)" elde edilmiş (Arı, 1989: 82-83). Buradaki değerlendirmede, herhangi bir ego durumu için 3,6 ve üstünde ortalama puan alma koşulu getirilmiştir. EDÖ, 95 sıfattan oluşan ve insanı niteleyen bir listedir. Kişiden istenen sıfatlarla tanımlaması istediği kişi veya kendisidir. Ölçekte her sıfatın her ego durumu için 0-4 arasında değişen standart beş ayrı değeri bulunmaktadır (0, 1, 2, 3, 4). Beş ego durumu puanlarının toplamı 1'e eşittir. Ölçeğin puanlanması Basic ortamında yazılan bir bilgisayar programı ile

yapılabilmektedir. İşaretlenen sıfatların numaralarını vererek puanlama gerçekleştirilmektedir (Arı, 1989: 87-89). Ölçeğin güvenilirliği iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Testin güvenilirliğinin birinci aşamasında testin aralıklı tekrarına ve uzman değerlendirmeleri arasındaki tutarlığa bakılmış ve elde edilen ego durumu puanları şöyle oluşmuştur. Eleştirel Ebeveyn için $r=0.78$, Koruyucu Ebeveyn için $r=0.83$, Yetişkin için $r=0.81$, Doğal Çocuk için $r=0.77$, ve Uygulu çocuk için $r=0.74$ 'lük tutarlık katsayıları elde edilmiştir. Testin güvenilirliğinin ikinci aşaması korelasyon tekniği ile hesaplanmış, hakemlerin her ego durumu için verdikleri puanlar arasındaki korelasyona bakılmıştır. Bunun sonucunda ise hakem değerlendirmeleri şöyle oluşmuştur. Eleştirel Ebeveyn için $r=0.95$, Koruyucu Ebeveyn için $r=0.93$, Yetişkin için $r=0.96$, Doğal Çocuk için $r=0.89$, ve Uygulu çocuk için $r=0.91$ 'lik tutarlık katsayıları elde edilmiştir (Arı, 1989: 83-85). Daha önce Williams ve Williams, aynı yöntemi kullanmış ve Eleştirel Ebeveyn için $r=0.93$, Koruyucu Ebeveyn için $r=0.93$, Yetişkin için $r=0.95$, Doğal Çocuk için $r=0.94$, ve Uygulu çocuk için $r=0.89$ 'luk tutarlık katsayıları bulmuştur (Williams ve Williams, 1980; Akt. Arı,1989: 84). EDÖ'nin güvenilirliği için yapılan çalışma sonucunda uzman değerlendirmeleri arasındaki korelasyonun yüksek olması ve bu sonuçların Williams ve Williams'ın elde ettiği sonuçlara yakın olması EDÖ'nin güvenilirliği için önemli bir kanıt sayılmıştır (Williams ve Williams, 1980; Arı,1989,s.84). EDÖ'nin geçerliliği çalışması da yapılmış ve bunun için istatistiksel ve mantıksal yaklaşıma başvurulmuştur. Uzman kanısına başvurulmuş mantıksal geçerlilikte altı hakemin sıfatları puanlarken aralarındaki yüksek tutarlılık önemli bir kanıt sayılmıştır. EDÖ'nin benzer ölçekler geçerliği ise, Akkoyun ve Bacanlı, tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Gough ve Heilbrun Sıfat Tarama Listesi" kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Her iki ölçeğin benzer alt ölçekleri arasında Eleştirel Ebeveyn için $r=0.87$, Koruyucu Ebeveyn için $r=0.91$, Yetişkin için $r=0.93$, Doğal Çocuk için $r=0.76$ ve Uygulu çocuk için $r=0.70$ 'lik korelasyon katsayıları bulunmuştur (Arı, 1989: 85- 87, Akt. Özerk, 2008: 34).

3.2.1. Araştırmamızda Kullandığımız Ego Durum Ölçeğinin Yapı Geçerliliği

Araştırmamızda ise uyguladığımız Ego Durum Ölçeğinin yapı geçerliliği beş Ego durumu arasındaki ilişkiye bakılmış ve bu beş ego durumunun kavramsal tanımlamalarıyla karşılaştırma yapılmıştır. Bu karşılaştırmalar sonucunda Ego durumlarının kavramsal tanımlamaları ile alt ölçekler arasındaki ilişkinin uygun olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2. Ego Durumlarının Birbirleriyle İlişkilerini Gösteren Korelasyon Katsayıları

Ben Durumları		EE	KE	Y	UÇ	DÇ
KE	r	-,190**	1			
	p	,000				
Y	r	,016	-,262**	1		
	p	,676	,000			
UÇ	r	,045	-,207**	-,013	1	
	p	,223	,000	,736		
DÇ	r	-,077*	-,619**	-,158**	-,124**	1
	p	,037	,000	,000	,001	

Yukarıdaki Tablo 2’de görüldüğü gibi EE ve KE arasındaki korelasyonun ($r = -0,190$) bulunması ve $p < .001$ olması bu ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu için, tutarlı olduğu da ifade edilebilir. Koruyucu Ebeveyn; ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, şefkatli, koruyucu ve kaygılıdır. Eleştirel Ebeveyn ise inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir. Görüldüğü bu iki ego durumunun ortak özellikleri olan gelenekçi, saygı bekleyen ve denetleyici gibi ortak özellikleri olsa da birbirlerinin tersi olan özellikleri de mevcuttur (Arı, 1989). Diğer Ego durumlarının kavramsal içeriğine bakıldığında aralarındaki korelasyon ilişkisinin katsayılarına ve yönüne bakıldığında oldukça tutarlı ve $p < .001$ olması açısından da istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

3.4. Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmada öğrenciler ve ailelerinin sosyo-demografik özellikleriyle ilgili veri toplamak amacıyla uygulanan bilgi formunda yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve algılanan sosyoekonomik düzey gibi kişisel bilgilerin bağımsız değişkenlerimiz olan Ego Durumlarının oluşmasında etkili olan tutumlara yönelik sorular yer almaktadır (EK-4).

3.5. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi:

Araştırmada ölçme aracı olarak kullanılan anketler araştırmacı ve ilgili okulların rehberlik servisi tarafında tarafından sınıflarda birlikte uygulanmıştır. Ölçme araçları doldurulmadan önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilerek araştırmacının amacı, araştırmada hangi test ve ölçeklerin kullanıldığı, uygulama şekli, süresi, araştırmacının yararı, gizlilik sınırları, başladıktan sonra vazgeçme hakları gibi bir takım bilgiler aktarılmış ve arkasından sırası ile Kişisel bilgi formu, Türkçeye uyarlanması Öner, tarafından yapılan ve yine uygulama esnasında onun önerisi ile ismi Sınav Tutum Ölçeği (Öner, 1990: 1) olarak değiştirilen Sınav Kaygı Ölçeği ve Ego Durum Ölçeği Testi verilmiştir.

3.5.1. Verilerin Analizi:

Araştırmada, üniversite sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Veriler araştırmacının amacı doğrultusundan betimsel ve ilişkiisel istatistiksel işlemlere göre çözümlenmiştir. Öncelikle öğrencilerin cevapladığı Sınav Kaygı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formun 'da yer alan veriler. SPSS for Windows 20.0 ortamında kodlanmıştır. Ego Durumları Ölçeğinden alınan puanlar Microsoft Excel 2013 ortamında hesaplanmış ve elde edilen veriler SPSS for Windows 20.0 paket programına girilmiş ve analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda bulguların istatistiksel çözümlenmesi yapılmış ve sonuçları aşağıda sunulmuştur. Araştırmamızda öncelikle Lise 12. sınıfa devam eden öğrencilerin Kişisel Bilgi Formuna verdikleri cevaplara göre demografik özellikler ve diğer bilgiler için betimsel

istatistiki frekans ve yüzde hesapları yapılmış yine demografik değişkenler için de Bağımsız Örneklem İki Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Cinsiyet ve sınav kaygısı tümtest ve alt ölçekleri arasındaki ilişki için Bağımsız Örneklem t-testi yine öğrencilerin ego durumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili de veriler normal dağılım göstermediği için de Ki- Kare ilişki testi uygulanmıştır. Daha sonra ego durumlarından her birinin sınav kaygısı tümtest ve alt ölçekleri ile arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için bu ego durumlarına sahip olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamaları hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece bu ego durumlarında olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir. Ego durumu ve cinsiyet değişkenlerinin sınav kaygısı ve alt ölçeklerini birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenebilmesi için Bağımsız Örneklem İki Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Araştırmamızda tez konusuna ilişkin temel kuramlar ve kavramlar mümkün olduğunca ilk kaynaklara gidilerek ele alınmış bu kuram ve kavramlara araştırmanın giriş kısmında yeterince yer verilmeye gayret edilmiştir. Ayrıca araştırma konusu ile ilintili literatür taraması yapılmış ve araştırma sorularımızla ilişkilendirilebilecek sonuçlar ve tartışmalara da yer verilerek, bu aşamalar sonucunda elde edilen sonuçlar tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada İstatistiksel olarak p değeri .05 olarak kabul edilmiş ve değerlerin bunlardan küçük olması anlamlılık olarak değerlendirilmiştir.

4. BÖLÜM BULGULAR

Araştırmamızın bu bölümünde öncelikle araştırmamıza katılan öğrencileri tanımak; cinsiyet, anne- baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası ve anne babanın çalışıp çalışmaması değişkenlerine ilişkin frekans ve yüzdelik değerlerine yer verilmiştir. Ayrıca lise öğrencilerinin ego durumları ile birlikte cinsiyetin Sınav Kaygısı Tümtest ve Sınav Kaygısı alt ölçeklerini yordayıp yordamadığına bakılmıştır.

4.1.Örneklelimizi Oluşturan Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerine İlişkin Demografik Bulgular

Örneklelimizi oluşturan üniversite sınavına hazırlanan ve özel dershanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 4.1.1’de verilmiştir

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız Öğrenciler	307	57,4
Erkek Öğrenciler	228	42,6
Toplam	535	100

Yukarıdaki Tablo 3’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin 307’si (%57.4) kız, 228’si (%42.6) erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı

Öğrencilerin Yaşları	N	%
16	2	0,4
17	304	56,8
18	219	40,9
19	10	1,9
Toplam	535	100

Yukarıdaki Tablo 4’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin 2’si (%0.4) 16 yaşında, 304’ü (%56.8) 17 yaşında, 219’u (%40,9) 18 yaşında ve 10 (%1,9) öğrenci de 19 yaşındadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Annelerin Öğrenim Durumu	N	%
Okur-Yazar Değil	2	0,4
Okur-Yazar	10	1,9
İlkokul	53	10,1
Ortaokul	37	7,0
Lise	198	37,7
Üniversite	198	37,7
Yüksek Lisans	27	5,1
Toplam	525	100

Yukarıdaki Tablo 5’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin annelerin öğrenim durumuna göre 2 öğrencinin annesi okur-yazar değil(%0,4), 10’u okur-yazar(%1,9), 53’ü İlkokul (%10,1), 37’si Ortaokul (%7,0), 198’i Lise (%37,7) 198’i Üniversite (%37,7) ve 27’si (%5,1)’i Yüksek Lisan 10 öğrenci ise Kişisel Bilgi Formunda bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 6. Öğrencilerinin Annelerinin Çalışıp - Çalışmama Durumlarına Göre Dağılımı

Annelerin Çalışıp - Çalışmama Durumu	N	%
Çalışıyor	255	48,9
Çalışmıyor	266	51,1
Toplam	521	100,0

Yukarıdaki Tablo 6’da görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin annelerinin çalışıp-çalışma durumuna göre 255 öğrencinin annesi çalışıyor (%48,9), 266 öğrencinin annesi ise çalışmıyor (%51,1). Yine

araştırmamıza katılan 14 öğrenci Kişisel Bilgi Formundaki bu maddeyi cevaplamamıştır.

Tablo 7. Öğrencilerinin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Babanın Öğrenim Durumu	N	%
Okur-Yazar Değil	6	1,2
Okur-Yazar	5	1,0
İlkokul	29	5,6
Ortaokul	35	6,8
Lise	157	30,4
Üniversite	238	46,1
Yüksek Lisans	46	8,9
Toplam	516	100

Yukarıdaki Tablo 7’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre 6 öğrencinin babası okur-yazar değil(%1,2), 5’i okur-yazar(%1,0), 29’ü İlkokul (%5,6), 35’si Ortaokul (%6,8), 157’i Lise (%30,4) 238’i Üniversite (%46,1) ve 46’si (%8,9)’i Yüksek Lisan 19 öğrenci ise Kişisel Bilgi Formunda bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 8. Öğrencilerinin Babalarının Çalışıp - Çalışmama Durumlarına Göre Dağılımı

Babanın Çalışıp - Çalışmama Durumu	N	%
Çalışıyor	497	97,8
Çalışmıyor	11	2,2
Toplam	508	100,0

Yukarıdaki Tablo 8’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin babalarının çalışıp-çalışma durumuna göre 497 öğrencinin babası çalışıyor (%97,8), 11 öğrencinin babası ise çalışmıyor (%2,2). Yine araştırmamıza katılan 27 öğrenci Kişisel Bilgi Formundaki bu maddeyi cevaplamamıştır.

4.2. Örneklemimizi Oluşturan Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Anne- Baba Tutumları

Tablo 9. Öğrencilerinin Anne- Babalarından Algıladıkları Genel Anne- Baba Tutumuna İlişkin Frekans Ve Yüzelik Değerleri

Algılanan Genel Anne-Baba Tutumu	N	%
Gevşek-Disiplinli	211	39,5
Otoriter-Katı	82	15,4
Demokratik	225	42,1
İlgisiz	16	3,0
Toplam	534	100,0

Yukarıdaki Tablo 9’da görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin anne-babalarından algıladıkları genel anne-babaları tutumlarına göre 211 öğrenci (%39,5) Gevşek-Disiplinli, 82 öğrenci (%15,4) Otoriter-Katı, 225 öğrenci (%42,1) Demokratik ve 16 öğrenci (%3,0)’ her ikisinden algıladıkları tutumun İlgisiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 10. Öğrencilerinin Sadece Annelerinden Algıladıkları Anne-Baba Tutumuna İlişkin Durumları İle ilgili Frekans Ve Yüzelik Değerleri

Algılanan Anne Tutumu	N	%
Gevşek-Disiplinli	184	34,4
Otoriter-Katı	134	25,0
Demokratik	200	37,4
İlgisiz	17	3,2
Toplam	535	100,0

Yukarıdaki Tablo 10’da görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin anne-baba tutumuna göre sadece annelerinden algıladıkları tutumlarına göre 184 öğrenci (%34,4) Gevşek-Disiplinli, 134 öğrenci (%25,0) Otoriter-Katı, 200 öğrenci (%37,4) Demokratik ve 17 öğrenci (%3,2)’de annelerinden algıladıkları tutumun İlgisiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 11. Öğrencilerinin Sadece Babalarından Algıladıkları Tutumlarına İlişkin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri

Algılanan Baba Tutumu	N	%
Gevşek-Disiplinli	185	34,9
Otoriter-Katı	109	20,6
Demokratik	186	35,1
İlgisiz	50	9,4
Toplam	530	100,0

Yukarıdaki Tablo 11’de görüldüğü gibi örneklem grubumuzu oluşturan liseli öğrencilerin anne-baba tutumlarına göre sadece babalarının onlara karşı algıladıkları tutumlarına göre 185 öğrenci (%34,9) Gevşek-Disiplinli, 109 öğrenci (%20,6) Otoriter-Katı, 186 öğrenci (%35,1) Demokratik ve 50 öğrenci (%9,4)’de sadece babalarından algıladıkları tutumun İlgisiz olduğunu belirtmişlerdir.

4.3. Örneklemimizi Oluşturan Öğrencilerinin Araştırma Problemi ve Araştırmanın Alt Problemleri İle İlgili Bulguların Çözümlemesi

Çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin ölçeklerden ve alt ölçeklerden aldıkları puanlar Bağımsız örneklem t- Testi yardımıyla yapılmıştır. Çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin sayılarını yaptığımız tabloda (n) ile gösterdik, ölçeklerin, alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamalarını (M) ile standart sapmalarını ise (ss) ile gösterdik, bunlarla birlikte df, r, t ve p değerleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

4.3.1. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtestinden Aldıkları Puanların Ortalamaları ve Standart Sapmaları Cinsiyet Değişkenine Göre Birbirinden Anlamlı Olarak Farklı mıdır?

Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin cinsiyete bağlı olarak sınav kaygısı tüm test (SKÖ-T) ve alt ölçekleri (SKÖ-D ve SKÖ-K) ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla kız ve erkek katılımcıların sınav kaygısı puan ortalamaları hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 12. Kız ve Erkek Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtestinden Aldıkları Puanların Ortalamaları (M), Standart Sapmaları (ss), sd, t ve p Değerleri

	Cinsiyet	N	M	ss	t	sd	p
SKÖ-T	Kız	307	44.08	11.679	3.347	533	.001
	Erkek	228	40.70	11.377			
SKÖ-D	Kız	307	27.28	7.320	3.602	533	.000
	Erkek	228	25.03	6.923			
SKÖ-K	Kız	307	16.80	5.136	2.538	533	.011
	Erkek	228	15.67	5.001			

Tablo 12’de görüldüğü gibi çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtest puanların ortalaması karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda kız ve erkek katılımcıların sınav kaygısı ortalamalarının tüm test, duyuşsal ve kuruntu alt test boyutlarında anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür ($p < 0,05$). Kız katılımcıların puan ortalamaları tüm alt boyutlarda ve tüm test boyutunda anlamlı derecede yüksektir. Buna göre kız katılımcılar tüm test, duyuşsal ve kuruntu alt boyutlarında daha yüksek sınav kaygısı düzeyine sahiptir. Kız öğrencilerin Tümtest Sınav Kaygısı ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($M = 44,08$; $ss = 11,679$) erkeklerin puanlarının ortalaması ($M = 40,70$; $ss = 11,377$)’dir. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t = 3,347$, değeri $p < .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Yine Kız öğrencilerin Sınav Kaygısı ölçeği alt ölçeği olan Duyuşsal Kaygı puanların ortalaması ($M = 27,28$; $ss = 7,320$) erkeklerin puanlarının ortalaması ($M = 25,3$; $ss = 6,923$)’tür. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t = 3,602$, değeri $p < .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Ayrıca Kız öğrencilerin Sınav Kaygısı ölçeği alt ölçeği olan Kuruntu Kaygı puanların ortalaması ($M = 16,80$; $ss = 5,136$) erkeklerin puanlarının ortalaması ($M = 15,67$; $ss = 5,001$)’dir. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t = 2,538$, değeri $p < .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Ayrıca örneklelimizi oluşturan öğrencilerin sırasıyla Sınav Kaygısı tümtest ve alt ölçekleri olan Duyuşsal ve Kuruntu ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları ile yine Öner'in Türkçeye uyarladığı norm tablodaki istenilen düzeyde Sınav Kaygısı tümtest ve alt ölçekleri olan Duyuşsal ve Kuruntu Kaygı puanlarının ortalaması için Tek Örneklem t- Testi analizi yapılmış ve sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 13. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtest puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Tümtest puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları

Test Değeri = 41							
	N	M	ss	t	sd	r	p
SKÖ-T	535	42,65	11,661	3,255	534	1,641	.001

Tablo 13'te görüldüğü gibi çalışma grubundaki öğrencilerin Sınav Kaygı Tümtest puanlarının ortalamasına bakıldığında (M=42,65; ss=11,661) istenilen düzeyde Sınav Kaygısı Tümtest Standart Puanı (Öner, 1990: 11) olan test değeri 41'den farklıdır ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($t(534)=3,255$, $p < 0,005$, $r = 0,28$).

Tablo 14. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Duyuşsal puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Duyuşsal puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları

Test Değeri = 26							
	N	M	ss	t	sd	r	p
SKÖ-T	535	26,32	7,234	1,034	534	0,323	.302

Tablo 14'te de görüldüğü gibi öğrencilerin Sınav kaygısı duyuşsal kaygı puanları ortalaması (M=26,32; ss= 7,234) istenilen düzeyde Sınav Kaygısı Duyuşsal Kaygı Standart Puanı (Öner, 1990: 13) olan test değeri 26'dan farklı değildir onun için istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($t(534)=4,232$, $p < 0,05$, $r = 0,28$).

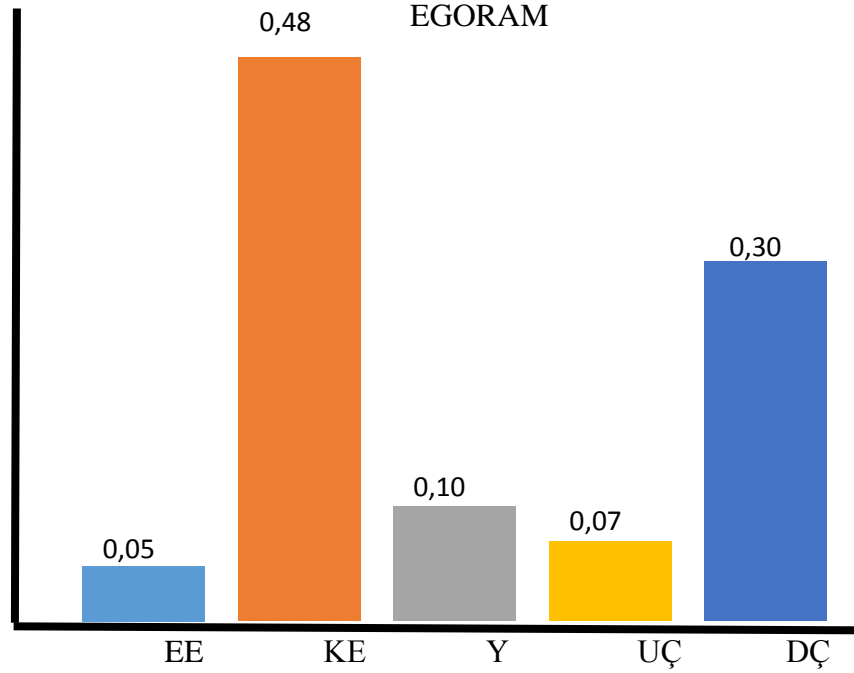
Tablo 15. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Kuruntu puanlarının ortalaması ile yine istenilen düzeydeki Sınav Kaygısı Kuruntu puanlarına ilişkin Tek Örneklem t- Testi sonuçları

Test Değeri = 15							
	N	M	ss	t	sd	r	p
SKÖ-K	535	16,32	5,105	5,971	534	1,18	.000

Tablo 15'te görüleceği gibi öğrencilerin Sınav kaygısı kuruntu puanları ortalaması (M=16,32; ss= 5,105) istenilen düzeyde Sınav Kaygısı Kuruntu Kaygısı Standart Puanı (Öner, 1990: 12) test değeri olan 15'ten farklıdır ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($t(534)=5,971$, $p < 0,001$, $r = 0,28$).

4.3.2. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Ego Durumunu Gösteren Egogram Bar Grafiği

Araştırma sorularımızdan biri de öğrencilerin sahip oldukları ego durumlarının birbirinden farklı olup olmadığıdır. Aşağıda çalışma grubumuzdaki öğrencilerin hangi ego durumu ile iletişim kurduğunu Bar grafiği ile gösterdik. Alçak kolonlar iletişim sürecinde düşük enerji miktarı ve az zaman harcadığını, yüksek kolonlar ise fazla zaman ve fazla enerji miktarı harcadığını gösterir. Bu durum ise enerji miktarı fazla olan ego durumunun daha sık kullanıldığını gösterir.

Şekil 4

Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin Egogram Bar Grafiği Şekil-4'te de görüldüğü gibi öğrencilerin ego durum bar grafiği sırasıyla şöyledir; KE=0,48, DÇ=0,30, Y=0,10, UÇ=0,07 ve EE=0,05 olduğu görülmektedir. Görüldüğü gibi çalışma grubumuzda sık ve fazla kullanılan Koruyucu Ebeveyn Ego (KE) durumu olduğu bulunmuştur.

4.3.3. Çalışma Grubumuzdaki Öğrencilerin Ego Durumu Ölçeğinden Aldıkları Puanların Ortalamaları ve Standart Sapmaları Cinsiyet Değişkenine Göre Birbirinden Anlamlı Olarak Farklı mıdır?

Çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin ego durumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği cinsiyet ve ego durumları puanları Ki-Kare ilişki Testi ile karşılaştırılması sonucu elde edilmiştir.

Tablo 16. Örneklemimizi Oluşturan Kız ve Erkek Öğrencilerin Ego Durumlarına göre Dağılımını Gösteren Ki-Kare Testi Sonuçları

		Ego Durumları					Toplam
		EE	KE	Y	UÇ	DÇ	
Cinsiyet	Kız	13	156	26	18	93	306
	Erkek	12	101	26	18	70	227
Toplam		25	257	52	36	163	533

Pearson chi square= 3,422; sd= 4; p<0,05

Yukarıda Tablo 16’da da görüldüğü gibi yapılan Ki-Kare analizi sonucunda kız ve erkek öğrencilerin ego durumlarının birbirinden istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur.

4.4. Çalışma grubumuzdaki öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı tūmtest(SKÖ-T) puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve cinsiyet değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda önce betimsel istatistikler daha sonra varyans analizi tablosu olacak şekilde bildirilmiştir.

Tablo 17. Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı tümtest ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu

Cinsiyet	Ego Durumu	M	ss	N
Kız	EE	43.31	11.120	93
	KE	43.83	12.050	18
	Y	43.46	12.278	26
	UÇ	44.44	11.707	156
	DÇ	45.23	13.839	13
	Genel	44.01	11.631	306
Erkek	EE	42.29	11.771	70
	KE	39.78	10.952	18
	Y	37.96	11.810	26
	UÇ	40.62	11.241	101
	DÇ	39.42	10.672	12
	Genel	40.70	11.402	227
Toplam	EE	42.87	11.380	163
	KY	41.81	11.533	36
	Y	40.71	12.246	52
	UÇ	42.94	11.654	257
	DÇ	42.44	12.520	25
	Genel	42.60	11.639	533

Tablo 18. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1935.317 ^a	9	215.035	1.604	.111	.027
Artık	453456.053	1	453456.053	3381.657	.000	.866
Cinsiyet	1048.042	1	1048.042	7.816	.005	.015
Hata	70130.563	523	134.093			
Ego durumu	190.183	4	47.546	.355	.841	.003
Cinsiyet*Ego Durumu	329.548	4	82.387	.614	.652	.005
Hata	70130.563	523	134.093			
Toplam	1039350.000	533				
Düzeltilmiş Toplam	72065.880	532				

Yukarıda Tablo 17 ve Tablo 18’de de görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda cinsiyet ve ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,5$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.4.1. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı kuruntu(SKÖ-K) puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve cinsiyet değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda önce betimsel istatistikler daha sonra varyans analizi tablosu olacak şekilde bildirilmiştir.

Tablo 19. Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu kaygısı ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu

Cinsiyet	Ego Durumu	M	ss	N
Kız	EE	16.46	5.096	93
	KY	16.94	4.399	18
	Y	15.92	5.137	26
	UÇ	17.01	5.142	156
	DÇ	17.62	6.332	13
	Genel	16.77	5.123	306
Erkek	EE	16.40	5.353	70
	KY	15.11	4.523	18
	Y	13.81	4.891	26
	UÇ	15.83	4.928	101
	DÇ	15.08	4.078	12
	Genel	15.68	5.010	227
Toplam	EE	16.44	5.191	163
	KY	16.03	4.494	36
	Y	14.87	5.080	52
	UÇ	16.54	5.082	257
	DÇ	16.40	5.416	25
	Genel	16.31	5.099	533

Tablo 20. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	341.501 ^a	9	37.945	1.471	.155	.025
Artık	65854.067	1	65854.067	2552.814	.000	.830
Cinsiyet	152.873	1	152.873	5.926	.015	.011
Hata	13491.651	523	25.797			
Ego durumu	113.871	4	28.468	1.104	.354	.008
Cinsiyet*Ego Durumu	73.874	4	18.468	.716	.581	.005
Hata	13491.651	523	25.797			
Toplam	155547.000	533				
Düzeltilmiş Toplam	13833.152	532				

Yukarıda Tablo 19 ve Tablo 20’de de görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda cinsiyet ve ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,5$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.4.2. Örneklemi oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları (EE, KE, Y, UÇ, DÇ) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı duyuşsal (SKÖ-D) puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve cinsiyet değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenebilmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda önce betimsel istatistikler daha sonra varyans analizi tablosu olacak şekilde bildirilmiştir.

Tablo 21. Örneklemi oluşturan öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için betimsel istatistikler tablosu

Cinsiyet	Ego Durumu	M	ss	N
Kız	EE	26.85	6.744	93
	KE	26.89	8.505	18
	Y	27.54	7.895	26
	UÇ	27.43	7.406	156
	DÇ	27.62	7.687	13
	Genel	27.24	7.290	306
Erkek	EE	25.89	7.019	70
	KY	24.67	6.971	18
	Y	24.15	7.482	26
	UÇ	24.79	6.814	101
	DÇ	24.33	6.893	12
	Genel	25.02	6.937	227
Toplam	EE	26.44	6.858	163
	KE	25.78	7.746	36
	Y	25.85	7.805	52
	UÇ	26.39	7.281	257
	DÇ	26.04	7.357	25
	Genel	26.29	7.219	533

Tablo 22. Örneklemi oluşturan öğrencilerin Cinsiyet ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal alt test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	751.550 ^a	9	83.506	1.619	.107	.027
Artık	173698.052	1	173698.052	3367.938	.000	.866
Cinsiyet	400.372	1	400.372	7.763	.006	.015
Hata	26973.204	523	51.574			
Ego durumu	18.362	4	4.590	.089	.986	18.362
Cinsiyet* Ego Durumu	98.322	4	24.580	.477	.753	98.322
Hata	26973.204	523	51.574			26973.204
Toplam	396243.000	533				396243.000
Düzeltilmiş Toplam	27724.754	532				27724.754

Yukarıda Tablo 21 ve Tablo 22’de de görüldüğü gibi yapılan varyans analizi sonucunda cinsiyet ve ego durumunun birlikte etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.5. Çalışma grubumuzdaki Öğrencilerin Eleştirel Ebeveyn ego durumu sınav kaygısı tümtest ve alt ölçeklerini (SKÖ-D ve SKÖ-K) anlamlı bir şekilde açıklamakta mıdır?

Eleştirel Ebeveyn Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamaları hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir.

Tablo 23. Eleştirel Ebeveyn Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması

	Ego Durumu	N	Ortalama	ss	t	df	p
Sınav Kaygısı Tümtest	Eleştirel ebeveyn	25	42,44	12,520	-,088	533	,930
	Eleştirel ebeveyn değil	510	42,65	11,631			
Sınav Kaygısı Duyuşsal	Eleştirel ebeveyn	25	26,04	7,357	-,200	533	,841
	Eleştirel ebeveyn değil	510	26,34	7,234			
Sınav Kaygısı Kuruntu	Eleştirel ebeveyn	25	16,40	5,416	,082	533	,934
	Eleştirel ebeveyn değil	510	16,31	5,094			

Yukarıda Tablo 23’te de görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda eleştirel ebeveyn olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı ortalamalarının hem tüm test hem de alt testler boyutlarında anlamlı derecede farklılaşmadığı

bulunmuştur. Buna göre eleştirel ebeveyn statüsünde ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyine sahiptir. Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerleri korelasyon değerlerine çevrilmiş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 24. Eleştirel ebeveyn ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi

r	Eleştirel ebeveyn ego durumu
Sınav Kaygısı Tümtest	0,003
Sınav Kaygısı Duyuşsal	0,008
Sınav Kaygısı Kuruntu	0,003

Yukarıdaki Tablo 21’de de görüleceği gibi eleştirel ebeveyn ego durumu ile sınav kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

4.5.1. Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin Koruyucu Ebeveyn ego durumu ile sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Koruyucu Ebeveyn ego durumu ile sınav kaygısı tüm test (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla koruyucu ebeveyn ego durumu enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı tümtest puan ortalamaları ve alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece koruyucu ebeveyn ego durumu enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir.

Tablo 25. Koruyucu Ebeveyn Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması

	Ego durumu	N	M	ss	t	df	p
Sınav Kaygısı Tümtest	Koruyucu ebeveyn	257	42,94	11,654	,565	533	,572
	Koruyucu ebeveyn değil	278	42,37	11,682			
Sınav Kaygısı Duyuşsal	Koruyucu ebeveyn	257	26,39	7,281	,214	533	,831
	Koruyucu ebeveyn değil	278	26,26	7,202			
Sınav Kaygısı Kuruntu	Koruyucu ebeveyn	257	16,54	5,082	,989	533	,323
	Koruyucu ebeveyn değil	278	16,11	5,125			

Yukarıda Tablo 25’te de görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda koruyucu ebeveyn durumu enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı tüm test ve alt testler boyutlarında anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Buna göre koruyucu ebeveyn statüsünde ego durumuna sahip olan ya da olmayan katılımcılar aynı sınav kaygısı düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerleri korelasyon değerlerine çevrilmiş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 26. Koruyucu ebeveyn ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi

r	Eleştirel ebeveyn ego durumu
Sınav Kaygısı Tümtest	0,02
Sınav Kaygısı Duyuşsal	0,009
Sınav Kaygısı Kuruntu	0,04

Yukarıdaki Tablo 26’da da görüleceği gibi koruyucu ebeveyn ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

4.5.2. Yetişkin ego durumu taşıyan öğrenciler ile sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri (SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışmaya katılan öğrencilerin Yetişkin ego durumu enerjisi ile sınav kaygısı tüm test (SKÖ-T) ve alt ölçekleri (SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn olan ve olmayan öğrencilerin sınav tüm test ve alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece koruyucu ebeveyn olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir.

Tablo 27. Yetişkin Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması

	Ego durumu	N	Ortalama	ss	t	df	p
Sınav Kaygısı	Yetişkin	52	40,71	12,246	-1,256	533	,209
Tümtest	Yetişkin değil	483	42,85	11,591			
Sınav Kaygısı	Yetişkin	52	25,85	7,805	-,500	533	,617
Duyuşsal	Yetişkin değil	483	26,37	7,176			
Sınav Kaygısı	Yetişkin	52	14,87	5,080	-2,167	533	0,031*
Kuruntu	Yetişkin değil	483	16,47	5,088			

*p<0,05

Yukarıda Tablo 27’de de görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda yetişkin ego durumunda olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı ortalamalarının tüm test ve duyuşsal alt test boyutlarında anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Fakat kuruntu alt boyutunda yetişkin ve yetişkin olmayan ego durumuna sahip öğrencilerin kuruntu alt boyutundaki puanlarının ortalamaları arasında düşük de olsa anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir (p<0,05). Bu

durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerleri korelasyon değerlerine çevrilmiş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 28. Yetişkin ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi

r	Yetişkin ego durumu
Sınav Kaygısı Tümtest	0,05
Sınav Kaygısı Duyuşsal	0,02
Sınav Kaygısı Kuruntu	0,09*

* $p < 0,05$

Yukarıdaki Tablo 28’de de görüleceği gibi yetişkin ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve duyuşsal alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Sınav kaygısı kuruntu alt boyutu ile yetişkin ego durumu arasında düşük de olsa anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

4.5.3. Doğal Çocuk(DÇ) ego durumu genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Doğal çocuk Ego durumu(DÇ) ile genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı tüm test (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla doğal çocuk olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygısı puan ortalamaları hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece doğal çocuk olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir.

Tablo 29. Doğal Çocuk Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması

	Ego durumu	N	Ortalama	ss	t	sd	p
Sınav Kaygısı Tümtest	Doğal Çocuk	163	42.87	11.380	.302	533	.763
	Doğal Çocuk değil	372	42.54	11.796			
Sınav Kaygısı Duyuşsal	Doğal Çocuk	163	26.44	6.858	.237	533	.813
	Doğal Çocuk değil	372	26.27	7.400			
Sınav Kaygısı Kuruntu	Doğal Çocuk	163	16.44	5.191	.353	533	.724
	Doğal Çocuk değil	372	16.27	5.072			

Yukarıda Tablo 29’da da görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda duygulu çocuk ego durumunda olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygısı ortalamalarının tüm test, duyuşsal ve kuruntu alt test boyutlarında anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerleri korelasyon değerlerine çevrilmiş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 30. Doğal çocuk ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi

r	Doğal çocuk ego durumu
Sınav Kaygısı Tümtest	0,013
Sınav Kaygısı Duyuşsal	0,010
Sınav Kaygısı Kuruntu	0,015

Yukarıdaki Tablo 30’da da görüleceği gibi doğal çocuk ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

4.5.4. Uygulu Çocuk(UÇ) ego durumu taşıyan öğrenciler ile genel sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri(SKÖ-D ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Uygulu çocuk ego durumu(DÇ) ile genel sınav kaygısı düzeyleri ve sınav kaygısı tüm test (SKÖ_T) ve alt ölçekleri(SKÖ- ve SKÖ-K) arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla duygulu çocuk olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygısı puan ortalamaları hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılmıştır. Böylece uygulu çocuk olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra t değerleri korelasyon değerlerine çevrilerek eğer anlamlı bir farklılık varsa bu farkın “ilişki” olarak yorumlanabileceği korelasyon değerleri elde edilmiştir.

Tablo 31. Uygulu çocuk Ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla eleştirel ebeveyn ego enerjisi olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamalarını hem tüm test hem de alt testler boyutlarında t testi ile karşılaştırılması

		Ego durumu	N	Ortalama	ss	t	sd	p
Sınav Tümtest	Kaygısı	Uygulu Çocuk	36	41.81	11.533	-.445	533	.657
		Uygulu Çocuk değil	499	42.70	11.679			
Sınav Duyuşsal	Kaygısı	Uygulu Çocuk	36	25.78	7.746	-.468	533	.640
		Uygulu Çocuk değil	499	26.36	7.202			
Sınav Kuruntu	Kaygısı	Uygulu Çocuk	36	16.03	4.494	-.353	533	.724
		Uygulu Çocuk değil	499	16.34	5.149			

Yukarıda Tablo 31’de de görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda uygulu çocuk ego durumunda olan ve olmayan katılımcıların sınav kaygısı ortalamalarının tüm test, duyuşsal ve kuruntu alt test boyutlarında anlamlı

derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerleri korelasyon değerlerine çevrilmiş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 32. Uygulu çocuk ego durumuna sahip olan ya da olmayan öğrenciler aynı sınav kaygısı düzeyinin Bu durumu ilişki olarak gösterebilmek için t değerlerinin korelasyon değerlerine çevrilmesi

r	Uygulu çocuk ego durumu
Sınav Kaygısı Tümtest	0,019
Sınav Kaygısı Duyuşsal	0,020
Sınav Kaygısı Kuruntu	0,015

Yukarıdaki Tablo 32’de de görüleceği gibi uygulu çocuk ego durumu ile sınav kaygısı tüm test ve boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

4.6. Ego durumları ve sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişki demografik özelliklere göre farklılık gösterir mi?

Araştırmanın son sorusu ego durumları ve sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgiliydi. Yukarıda da görüleceği gibi ego durumları ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın çerçevesinde elde edilen demografik bilgiler öğrenciler “Kişisel Bilgi Formuna” verdiği cevaplarla sınırlıdır. Aşağıda bu ilişkilere teker teker demografik değişkenler eklenerek her bir demografik değişkenin var olan ilişkiye etkisinin olup olmadığı iki faktörlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bulgular aşağıda her bir demografik değişkenin başlığı altında sırasıyla tüm test, duyuşsal ve kuruntu alt testleri için verilmiştir.

4.6.1. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile yaşları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve öğrencilerin yaş değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenebilmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır.

Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tūmtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 33. Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı tūmtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	503.150 ^a	9	55.906	.414	.928	.007
Sabit	398976.427	1	398976.427	2955.785	.000	.853
ego_all	257.409	4	64.352	.477	.753	.004
YAŞ	79.485	1	79.485	.589	.443	.001
Ego Durumu* Yaş	264.190	4	66.048	.489	.744	.004
Hata	68975.572	511	134.982			
Toplam	1003959.000	521				
Düzeltilmiş Toplam	69478.722	520				

Tablo 34. Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaymak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	142.657 ^a	9	15.851	.302	.974	.005
Sabit	152182.600	1	152182.600	2898.764	.000	.850
Ego Durumu	41.318	4	10.329	.197	.940	.002
Yaş	1.563	1	1.563	.030	.863	.000
Ego Durumu* Yaş	93.950	4	23.487	.447	.774	.003
Hata	26827.059	511	52.499			
Toplam	383338.000	521				
Düzeltilmiş Toplam	26969.716	520				

Tablo 35. Örneklemi oluşturan öğrencilerin yaşları ve ego durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	206.553 ^a	9	22.950	.900	.525	.016
Sabit	58341.536	1	58341.536	2288.679	.000	.817
Ego Durumları	119.298	4	29.825	1.170	.323	.009
Yaş	58.758	1	58.758	2.305	.130	.004
Ego Durumu*Yaş	44.483	4	11.121	.436	.782	.003
Hata	13026.084	511	25.491			
Toplam	149925.000	521				
Düzeltilmiş Toplam	13232.637	520				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 33, Tablo 34, Tablo 35) görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere öğrencilerin ego durumu değişkeninin yanına yaş sahip oldukları değişkeni koyulduğunda (ego durumu*yaş satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin oldukları yaş ile ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.2. Örneklemi oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin yaşları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve öğrencilerin annelerinin yaş değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 36. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1829.730 ^a	9	203.303	1.528	.135	.026
Sabit	271150.073	1	271150.073	2038.378	.000	.799
Ego Durumu	630.636	4	157.659	1.185	.316	.009
Annenin Yaşı	21.218	1	21.218	.160	.690	.000
Ego Durumu* Anne Yaş	858.839	4	214.710	1.614	.169	.012
Hata	68240.522	513	133.022			
Toplam	1018866.000	523				
Düzeltilmiş Toplam	70070.252	522				

Tablo 37. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	856.831 ^a	9	95.203	1.874	.054	.032
Sabit	104862.663	1	104862.663	2063.765	.000	.801
Ego Durumu	251.900	4	62.975	1.239	.293	.010
Annenin Yaşı	18.697	1	18.697	.368	.544	.001
Ego Durumu* Anne Yaş	398.666	4	99.666	1.962	.099	.015
Hata	26066.221	513	50.811			
Toplam	388840.000	523				
Düzeltilmiş Toplam	26923.052	522				

Tablo 38. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin yaşları durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	271.386 ^a	9	30.154	1.170	.312	.020
Sabit	38767.907	1	38767.907	1504.429	.000	.746
Ego Durumu	123.784	4	30.946	1.201	.309	.009
Annenin Yaşı	.080	1	.080	.003	.956	.000
Ego Durumu*Anne Yaş	110.513	4	27.628	1.072	.370	.008
Hata	13219.593	513	25.769			
Toplam	152222.000	523				
Düzeltilmiş Toplam	13490.979	522				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 36, Tablo 37, Tablo 38) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına annenin yaş değişkeni konulduğunda (ego durumu*anne yaşı satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin annelerinin yaşı ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.3. Örneklemi oluşturan Öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin öğrenim durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 39. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1672.382 ^a	14	119.456	.858	.605	.024
Sabit	339546.742	1	339546.742	2438.941	.000	.831
Ego Durumu	363.037	4	90.759	.652	.626	.005
Anne Öğrenim	163.691	2	81.845	.588	.556	.002
Ego Durumu* Anne Öğrenim	1174.723	8	146.840	1.055	.394	.017
Hata Toplam	69052.573	496	139.219			
Düzeltilmiş Toplam	997931.000	511				
Düzeltilmiş Toplam	70724.955	510				

Tablo 40. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	713.214 ^a	14	50.944	.961	.492	.026
Sabit	129139.711	1	129139.711	2436.714	.000	.831
Ego Durumu	114.613	4	28.653	.541	.706	.004
Anne Öğrenim	70.114	2	35.057	.661	.517	.003
Ego Durumu* Anne Öğrenim	651.898	8	81.487	1.538	.141	.024
Hata Toplam	26286.755	496	52.997			
Düzeltilmiş Toplam	380280.000	511				
Düzeltilmiş Toplam	26999.969	510				

Tablo 41. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin öğrenim durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	304.153 ^a	14	21.725	.815	.653	.022
Sabit	49883.549	1	49883.549	1871.600	.000	.791
Ego Durumu	87.797	4	21.949	.824	.511	.007
Anne Öğrenim	36.904	2	18.452	.692	.501	.003
Ego Durumu * Anne Öğrenim	84.139	8	10.517	.395	.924	.006
Hata	13219.831	496	26.653			
Toplam	149347.000	511				
Düzeltilmiş Toplam	13523.984	510				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 39, Tablo 40, Tablo 41) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına annenin öğrenim durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*öğrenim durumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.4. Örneklemi oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmama durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve öğrencilerin annelerinin çalışıp çalışmam durumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 42. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları annelerinin çalışıp çalışmamasına göre sınav kaygısı tüttest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	751.773 ^a	9	83.530	.618	.782	.011
Sabit	434458.761	1	434458.761	3212.607	.000	.863
Ego Durumu	342.619	4	85.655	.633	.639	.005
Anne İş	.350	1	.350	.003	.959	.000
Ego Durumu*Anne İş	325.167	4	81.292	.601	.662	.005
Hata	68834.913	509	135.236			
Toplam	1009029.000	519				
Düzeltilmiş Toplam	69586.686	518				

Tablo 43. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmaması durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	220.101 ^a	9	24.456	.471	.894	.008
Sabit	166704.384	1	166704.384	3209.518	.000	.863
Ego Durumu	51.477	4	12.869	.248	.911	.002
Anne İş	9.064	1	9.064	.174	.676	.000
Ego Durumu*Anne İş	158.116	4	39.529	.761	.551	.006
Hata	26437.783	509	51.941			
Toplam	384557.000	519				
Düzeltilmiş Toplam	26657.884	518				

Tablo 44. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	218.812 ^a	9	24.312	.942	.488	.016
Sabit	62920.894	1	62920.894	2436.793	.000	.827
Ego Durumu	144.108	4	36.027	1.395	.234	.011
Anne İş	12.974	1	12.974	.502	.479	.001
Ego Durumu* Anne İş	37.264	4	9.316	.361	.837	.003
Hata	13142.984	509	25.821			
Toplam	151004.000	519				
Düzeltilmiş Toplam	13361.796	518				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 32, Tablo 43, Tablo 44) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına annenin çalışıp çalışmama durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*anne iş durumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin annelerinin çalışıp çalışmama durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.5. Örneklemi oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile babalarının eğitim durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Ego durumu ve öğrencilerin babalarının eğitim durumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 45. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1268.655 ^a	14	90.618	.662	.811	.018
Sabit	297864.089	1	297864.089	2177.506	.000	.814
Ego Durumu	623.917	4	155.979	1.140	.337	.009
Baba Öğrenim	196.557	2	98.279	.718	.488	.003
Ego Durumu* Baba Öğrenim	814.204	8	101.776	.744	.653	.012
Hata	68258.903	499	136.791			
Toplam	999811.000	514				
Düzeltilmiş Toplam	69527.558	513				

Tablo 46. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	389.522 ^a	14	27.823	.528	.917	.015
Sabit	113306.333	1	113306.333	2149.102	.000	.812
Ego Durumu	135.640	4	33.910	.643	.632	.005
Baba Öğrenim	46.221	2	23.110	.438	.645	.002
Ego Durumu*Baba Öğrenim	313.733	8	39.217	.744	.653	.012
Hata	26308.602	499	52.723			
Toplam	380850.000	514				
Düzeltilmiş Toplam	26698.125	513				

Tablo 47. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile babalarının eğitim durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	335.278 ^a	14	23.948	.924	.533	.025
Sabit	43747.572	1	43747.572	1687.886	.000	.772
Ego Durumu	181.203	4	45.301	1.748	.138	.014
Baba Öğrenim	58.171	2	29.085	1.122	.326	.004
Ego Durumu * Baba Öğrenim	158.048	8	19.756	.762	.636	.012
Hata	12933.362	499	25.919			
Toplam	149729.000	514				
Düzeltilmiş Toplam	13268.640	513				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 45, Tablo 46, Tablo 47) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına babanın eğitim durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*babanın eğitim durumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin babalarının eğitim durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.6. Örneklemi oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile anne ve baba tutumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Öğrencilerin ego durumu ile öğrencilerin algıladıkları anne ve baba tutumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenebilmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumu araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formumdaki bilgilerle sınırlıdır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 48. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	3938.862 ^a	18	218.826	1.648	.045	.055
Sabit	194916.383	1	194916.383	1468.360	.000	.741
Ego Durumu	180.697	4	45.174	.340	.851	.003
Anne-Baba Tutumu	969.483	3	323.161	2.434	.064	.014
Ego Durumu*Anne Baba Tutumu	2052.873	11	186.625	1.406	.166	.029
Hata	68097.807	513	132.744			
Toplam	1037046.000	532				
Düzeltilmiş Toplam	72036.669	531				

Tablo 49. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne-baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1098.122 ^a	18	61.007	1.176	.277	.040
Sabit	73046.338	1	73046.338	1407.496	.000	.733
Ego Durumu	95.328	4	23.832	.459	.766	.004
Anne-Baba Tutumu	242.369	3	80.790	1.557	.199	.009
Ego Durumu*Anne-Baba Tutumu	633.036	11	57.549	1.109	.352	.023
Hata	26623.718	513	51.898			
Toplam	395459.000	532				
Düzeltilmiş Toplam	27721.840	531				

Tablo 50. Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile anne-baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	996.027 ^a	18	55.335	2.214	.003	.072
Sabit	29317.143	1	29317.143	1172.827	.000	.696
Ego Durumu	44.855	4	11.214	.449	.773	.003
Anne-Baba Tutumu	251.563	3	83.854	3.355	.019	.019
Ego Durumu*Anne-Baba Tutumu	468.565	11	42.597	1.704	.069	.035
Hata	12823.453	513	24.997			
Toplam	155147.000	532				
Düzeltilmiş Toplam	13819.479	531				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 48, Tablo 49, Tablo 50) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumuna durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*anne-baba tutumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumu durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.7. Örnekleme oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile anne tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tümtest (SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Öğrencilerin ego durumu ile algıladıkları anne tutumu durumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 51. Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı tümtest test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	3595.867 ^a	18	199.770	1.500	.084	.050
Sabit	255195.205	1	255195.205	1915.734	.000	.788
Ego Durumu	270.763	4	67.691	.508	.730	.004
Anne Tutumu	880.887	3	293.629	2.204	.087	.013
Ego Durumu*Anne Tutumu	1339.910	11	121.810	.914	.526	.019
Hata	68470.013	514	133.210			
Toplam	1039350.000	533				
Düzeltilmiş Toplam	72065.880	532				

Tablo 52. Örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	1299.079 ^a	18	72.171	1.404	.124	.047
Sabit	96791.163	1	96791.163	1882.664	.000	.786
Ego Durumu	110.913	4	27.728	.539	.707	.004
Anne Tutumu	328.156	3	109.385	2.128	.096	.012
Ego Durumu*Anne Tutumu *	534.695	11	48.609	.945	.496	.020
Hata	26425.675	514	51.412			
Toplam	396243.000	533				
Düzeltilmiş Toplam	27724.754	532				

Tablo 53. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algılanan anne tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	704.640 ^a	18	39.147	1.533	.074	.051
Sabit	37657.619	1	37657.619	1474.350	.000	.741
Ego Durumu	80.970	4	20.242	.793	.530	.006
Anne Tutumu	150.324	3	50.108	1.962	.119	.011
Ego Durumu*Anne Tutumu	255.804	11	23.255	.910	.530	.019
Hata	13128.512	514	25.542			
Toplam	155547.000	533				
Düzeltilmiş Toplam	13833.152	532				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 41, Tablo 42, Tablo 53) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına öğrencilerin algıladıkları anne tutumu durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*anne tutumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin algıladıkları anne tutumu durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.6.8. Örneklemi Oluşturan öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tümtest(SKÖ-T) ve alt ölçekleri olan sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamakta mıdır?

Öğrencilerin ego durumu ile algıladıkları baba tutumu durumu değişkenlerinin birlikte oluşturdukları değişimlerin incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda varyans analizi tablosu olacak şekilde sırasıyla sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kuruntu tablolarında bildirilmiştir.

Tablo 54. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı tüm test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	3019.513 ^a	19	158.922	1.182	.268	.042
Sabit	366305.863	1	366305.863	2724.568	.000	.843
Ego Durumu	81.241	4	20.310	.151	.962	.001
Baba Tutumu	646.997	3	215.666	1.604	.187	.009
Ego Durumu*Baba Tutumu	2071.740	12	172.645	1.284	.224	.029
Hata Toplam	68298.297	508	134.445			
Düzeltilmiş Toplam	1027910.000	528				
Düzeltilmiş Toplam	71317.811	527				

Tablo 55. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı duyuşsal test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	888.851 ^a	19	46.782	.895	.590	.032
Sabit	138570.286	1	138570.286	2650.643	.000	.839
Ego Durumu	42.017	4	10.504	.201	.938	.002
Baba Tutumu	141.604	3	47.201	.903	.440	.005
Ego Durumu*Baba Tutumu	655.807	12	54.651	1.045	.405	.024
Hata Toplam	26557.223	508	52.278			
Düzeltilmiş Toplam	392059.000	528				
Düzeltilmiş Toplam	27446.074	527				

Tablo 56. Örneklemi oluşturan öğrencilerin ego durumları ile algıladıkları baba tutumu durumuna göre sınav kaygısı kuruntu test ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için iki faktörlü varyans analizi tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Etki Büyüklüğü
Düzeltilmiş Model	764.998 ^a	19	40.263	1.580	.056	.056
Sabit	54280.507	1	54280.507	2129.828	.000	.807
Ego Durumu	13.196	4	3.299	.129	.972	.001
Baba Tutumu	232.646	3	77.549	3.043	.029	.018
Ego Durumu*Baba Tutumu	449.926	12	37.494	1.471	.131	.034
Hata	12946.818	508	25.486			
Toplam	153755.000	528				
Düzeltilmiş Toplam	13711.816	527				

Yukarıdaki tablolardan (Tablo 54, Tablo 55, Tablo 56) da görüleceği gibi sırasıyla birinci tablo tüm test, ikinci tablo duyuşsal, son tablo ise kuruntu olmak üzere ego durumu değişkeninin yanına algılanan baba tutumu durumu değişkeni konulduğunda (ego durumu*baba tutumu durumu satırına bakıldığında $p > 0,05$ 'tir, yani anlamlı değildir). Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin algıladıkları baba tutumu durumu ve öğrencilerin ego durumunun birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı görülmüştür.

Araştırmada ayrıca “Kişisel Bilgi Formu” çerçevesinde; babanın yaşı, kardeş sayısı, örneklemi oluşturan her bir öğrencinin kardeşler arasında kaçınıcı sırada olduğu, daha önce acı verici bir olay yaşayıp yaşamadığı ve bu olayı yaşarken kaç yaşında olduğu ilgi değişkenlerin de varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin ego durumu ile bu değişkenlerin birlikte etkisinin istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

Bu bölümde var olan kuramsal literatür ve deneysel çalışmaların desteği ile araştırmada ele alınan amaçların sırası göz önünde tutularak elde edilen bulguların, tartışılması ve mantıksal yorumuna yer verilmiştir.

1. Araştırmanın amaçlarından biri lise 12.sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesidir. Araştırmaya katılan lise 12. Sınıf öğrencilerinin Sınav Kaygı Ölçeği; sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında kız öğrencilerin sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanları düzeyleri erkek öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. İlgili literatüre bakıldığı kadarıyla araştırmanın bu sonucu, benzer araştırmaların sonuçları ile tutarlılık göstermektedir (Zeidner, 1990; Ök, 1990; Erkan, 1991; Köklü,1994; Berengi,1996; Çankaya, 1997; Ekşi, 1998; Ünal, 2006, Alyaprak, 2006; Başoğlu, 2007, Akt. Hanımoğlu 2010, s.72). İlgili literatürde yapılan o araştırmalarda da bu araştırmada bulunduğu gibi kız öğrencilerin SKÖ'nin tümtest, duyuşsallık ve kuruntu alt ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmanın “Giriş Bölümünde” de belirtildiği gibi üniversiteye hazırlanan öğrencilerin uygulanan sınav sisteminden memnuniyet durumu mevcut sınav kaygılarını daha da artırdığı bulunmuştur.
2. Yine araştırmaya katılan öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtest ve alt testleri puanlarının ortalaması ile istenilen düzeydeki puanlara ilişkin Tek Örneklem t-Testi sonuçları, SKÖ'deki Norm Tablosundaki lise öğrencilerin puanlarıyla karşılaştırılmıştır (Öner, 1989, s.13-15). Bu karşılaştırmanın sonuçları; bu araştırmaya katılan öğrencilerin sınav kaygısı tümtest ve kuruntu kaygısı puanları kaygısı düzeylerinin kendileri ile aynı sınıf düzeyindeki öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum duyuşsal kaygı puanları için geçerli değildir.

3. Araştırmanın amaçlarından bir diğeri ise 12.sınıf öğrencilerinin ego enerji düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığının test edilmesidir. Araştırmaya katılan lise 12. sınıf öğrencilerinin Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego enerjileri cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında kız ve erkek öğrencilerin ego durum enerjileri arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır. Yalnız istatistiksel olarak anlamlı olmasa da kızların ($N=156$) erkeklere ($N=101$) göre Koruyucu Ebeveyn ego durumuna yığılması manidardır. Elde edilen bulgular Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn ve Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılık göstermemesi daha önce yapılmış araştırmalarla tutarlılık göstermekte ve bu araştırmaları desteklemektedir (Williams ve Best, 1982; Arı, 1989; Alisinanoğlu, 1995; Akt. Kekler, 2008). Yine Araştırmada elde edilen bulgu Yetişkin ve Uygulu çocuk baskın ego enerjisinin cinsiyete göre farklılık göstermemesi bu araştırmaların sonuçlarıyla uyuşmamaktadır. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular Akbağ'ın 2002'de yaptığı araştırmanın bulgularıyla yetişkin ego durumu hariç diğeri ego durumlarıyla uygunluk göstermektedir (Akbağ, 2002, Akt. Kekler, 2008, s.117).
4. Araştırmanın amaçlarından bir diğeri ise lise 12. sınıf öğrencilerinin ego durum enerjilerinin birbirinden farklılık gösterip göstermediğidir. Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin ego enerjisi Egogram Bar Grafiği yardımı ile yapılmış ve çalışma grubundaki sık ve fazla kullanılan baskın enerjinin Koruyucu Ebeveyn Ego (KE) enerjisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgu Akbağ'ın 2000 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı doktora çalışmasıyla paralellik göstermektedir (Akbağ, 2000, Akt. Kekler, 2008, s. 43). Yine aynı şekilde Kekler'in 2008'de liseli ergenlerle yaptığı yüksek lisans tezinde Koruyucu Ebeveyn Ego enerjisinin yüksek çıkması da araştırmada elde edilen bulguyu desteklemektedir (Kekler, 2008, s.43).

Koruyucu ebeveyn ego durumu ilgili, özen gösterici, koruyucu, sempatik bağışlayıcı, destekleyici, şefkatli, davranışları yanında kaygılı davranışlarla kendini göstermektedir. Çalışma grubumuzdaki öğrencilerin Koruyucu Ebeveyn enerjilerinin sık kullanılması sınav kaygısı ile ilgisinde manidar görülmüştür. Akbağ ve Deniz, TA'ya göre sağlıklı bir kişilik için her bir ego

durumunun katkısının olması gerektiği ile birlikte tepkilerin Yetişkin ego denetiminde olması gerektiğini söylemektedir (Akbağ ve Deniz, 2003, s.268). Görüldüğü gibi araştırmada Koruyucu Ego enerjisinin sık kullanıldığı için öğrencilerin de buna göre tepki verdiği düşünülmüştür.

5. Araştırmanın amaçlarından bir diğeri de kızların ve erkeklerin ego durumları (Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk Ego durumları) ve cinsiyetleri birlikte sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı, duyuşsal ve sınav kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamadığıdır. Elde edilen bulgular cinsiyet ve ego durumunun birlikte sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri olan duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur. İlgili literatüre bakıldığı kadarıyla yapılan bu araştırmanın ilk olmasından dolayı elde edilen bulguların karşılaştırılması olanaklı olmamıştır.
6. Yine araştırmanın amaçlarından bir diğeri ise Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk Ego durumu olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı alt ölçekleri olan duyuşsal ve kuruntu kaygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmamasıdır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda, Koruyucu, Eleştirel, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk Ego durumu olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı tüm test ve alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ancak bu durum Yetişkin ego durumu olan ve olmayan öğrencilerin sınav kaygısı ortalamalarının tüm test ve duyuşsal alt test boyutlarında anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur.

Kuruntu alt boyutunda yetişkin ve yetişkin olmayan ego durumuna sahip öğrencilerin kuruntu alt boyutundaki puanları ortalamaları arasında düşük düzeyde de olsa istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) bir farklılık olduğu bulunmuştur.

7. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin yaşları ve ego durumlarının birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve yaşları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
8. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumlarının ve annelerinin yaşları birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve annelerinin yaşları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
9. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve annelerinin öğrenim durumlarının birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve annelerinin öğrenim durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
10. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve annelerinin çalışıp çalışmama durumlarının birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve annelerinin çalışıp çalışmama durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
11. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve babalarının eğitim durumlarının birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve babalarının eğitim durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.

12. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları anne baba tutumlarının birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre Buna göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları anne-baba tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
13. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları anne tutumları birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları anne tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur.
14. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları baba tutumları birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin ego durumları ve algıladıkları baba tutumu durumları birlikte sınav kaygısı tüm test, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanlarını açıklamadığı bulunmuştur (Tablo 50, 51, 52).
15. Araştırmanın bir diğer amacı öğrencilerin ego durumları ve sahip oldukları kardeş sayısı, kardeşler arasında kaçınıcı sırada olduğu, daha önce acı verici bir olay yaşayıp yaşamadığı ve bu olayı yaşarken kaç yaşında olduğunun birlikte sınav kaygısı tümtest ve sınav kaygısı duyuşsal ve kuruntu puanlarını açıklayıp açıklamamasıydı. Elde edilen bulgulara göre örnekleme oluşturan öğrencilerin kardeş sayısı, her bir öğrencinin kardeşler arasında kaçınıcı sırada olduğu, daha önce acı verici bir olay yaşayıp yaşamadığı ve bu olayı yaşarken kaç yaşında olduğu ilgi değişkenlerin de öğrencilerin ego durumu ile bu değişkenlerin birlikte etkisinin sınav kaygısı tümtest ve alt ölçekleri üzerinde istatistiksel olarak $p<0,005$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulgusu bulunmuştur.

İlgili literatüre bakıldığı kadarıyla yapılan bu araştırmanın ilk olmasından dolayı elde edilen bulguların karşılaştırılması olanaklı olmamıştır.

6. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçları ve amaçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir

1. Bu araştırmanın temel sınırlılığı örneklem grubunun YGS-LYS'ye hazırlanan, özel dersanelere devam Anadolu lisesi 12.sınıf öğrencilerinden oluşmasıdır.
2. Öğrencilerin sık kullandıkları ego durumlarının dağılım oranları düzenli olmadığı için ve daha sık kullanılan ego durumunun Koruyucu Ebeveyn Ego durumu çıkması öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önüne alınarak verilecek TA eğitiminin ego durumlarını düzenleyebileceği ve Yetişkin Ego durumunun geliştirilebileceği düşünülebilir.
3. Bu araştırmanın sonuçlarında da görüleceği gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin Sınav kaygısı tümtest, sınav kaygısı duyuşsal ve sınav kaygısı kuruntu puanları istenile düzeyden yüksek çıkmıştır. Yine cinsiyete göre de kızların puanları erkeklere oranla yüksek bulunmuştur. Bu durumda okulların Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık servislerinin hizmet sunarken cinsiyet faktörünü dikkate almaları önerilebilir.
4. Bu araştırmanın sonuçlardan da görüleceği gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin Sınav Kaygısı Tümtest ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlarının ortalaması SKÖ'deki Norm Tablosundaki lise öğrencilerinin puanlarından yüksek bulunduğu için (Öner, 1989, s.13-15). Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık servislerinin hizmet sunarken YGS ve LYS sınavına hazırlanan lise 12.sınıf öğrencilerinin sınav kıygı düzeylerini istenilen düzeyde tutmak için çalışmalar yapması ve önerilebilir.

Kaynakça:

- Abacı, R. (1986). *Demokratik, İlgisiz ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının çocuğun kaygı düzeyine etkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akbağ, M. (2000). *Stresle Basa Çıkma Tarzlarının Üniversite Öğrencilerinde Olumsuz Otomatik Düşünceler, Transaksiyonel Analiz Ego Durumları ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Akbağ, M., & Deniz, L. (2003). Öğretim Elemanı ve Öğretmen Adaylarının Birbirlerine Yönelik Algıları: Transaksiyonel Analiz Açısından Bir Değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi* , Sayı 2. Cilt 3 sf. 263-293 .
- Akkoyun, F. (1988). Kendini Gerçekleştirme ve Kaygı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1), 81-89.
- Akkoyun, F. (1995). Transaksiyonel Analiz ve Yetişkin Olmak. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 28(1).
- Akkoyun, F. (2011). *Psikolojide İşlemsel Çözümleme Yaklaşımı Transaksiyonel Analiz*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Akkoyun, H. B. (1990). "ACL-Sıfat Tarama Listesi'nin Türkçe'ye Uyarlanması: TA Ego Durumları Ölçekleri ile Bir Çalışma.". *V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı. Sayı:8.* (s. 637-643). İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Altunok, B. (2012, 04 22). 12 12, 2012 tarihinde [www.dha.com: http://www.dha.com.tr/karsta-ygs-puani-dusuk-gelen-genc-intihar-etti_302574.html](http://www.dha.com.tr/karsta-ygs-puani-dusuk-gelen-genc-intihar-etti_302574.html) adresinden alındı
- Arı, R. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora tezi.
- Aslan, S. A. (2005). *Ergenlerde ana-baba tutumu, sınav kaygısı, ders çalışma becerilerinin sınavı yordama düzeyleri yayımlanmış yüksek lisans tezi*. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim.
- Bacanlı, F. ve Sürücü, M. (2005, 04 01). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları ve karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *VIII.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresin* (s. 7-35). İstanbul: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 12 12, 2012 tarihinde

www.vatangazetesi.com: <http://haber.gazetevatan.com/damla-hayatini-verdi/440481/1/Haber> adresinden alındı

- Berne, E. (2001). *Hayat Denen Oyun*. (S. Sargut, Çev.) İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Burger, J. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Can, G. (1998). Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile ve Okulun Rolü. G. Can içinde, *Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan* (s. 113-119). Eskişehir: T.C. Anadolu Ünicersitesi Yayınları No: 1020.
- Carlson, N. R. (2011). *Fizyolojik Psikoloji (Davranışların Nörolojik Temelleri) - Foundations of Behavioral Neuroscience*. (Ç. E. Şahin, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Çivitci, A. (2005). Akılcı duygusal eğitimin ilköğretim öğrencilerinin mantıkdışı inanç, sürekli kaygı ve mantıklı karar verme düzeylerine etkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 5(2), 72. Aralık 2015 tarihinde alındı
- Çivitci, A. (2006). Ergenler için mantıkdışı inançlar ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 69.
- Dökmen, Ü. (2008). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Freud, S. (1998). *Ruh Çözümlemesine Yeni Giriş Konferanslar*. (E. K. Kapkın, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.
- Freud, S. (1999). *Psikopatoloji*. (H. Atalay, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.
- Freud, S. (2012). *Düşlerin Yorumu I*. (E. Kapkın, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.
- Fromm, E. (1973). *Çağımızın Özgürlük Sorunu*. (B. Güvenç, Çev.) Ankara: Özgür İnsan Yayınları.
- Fromm, E. (1990). *Sağlıklı Toplum*. (Y. S.-Z. Tanrıverdi, Çev.) İstanbul: Payel Yayınları.
- Goleman, D. (2000). *Duygusal Zeka*. (B. S. Yüksel, Çev.) İstanbul: Varlık Yayınları.
- Güleç, C. (2011). *Protezli Tanrı; Freud'un İnsan ve Uygarlık Kuramının Eleştirel Değerlendirmesi*. Ankara: Dipnot yayınları.
- Hanımoğlu, E. (2011). Seviye sınavına girecek olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı mükemmeliyetçilik ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, 351-366.

- Harris, T. A. (2012). *Ben Ok'im - Sen Ok'sin*. (M. Şahin, Dü., & H. U. Nilgün Sağlam, Çev.) İstanbul: Okuyan Us.
- Hay, J. (2015). *Eğitmenler İçin Transaksiyonel Analiz*. (O. S. Dalkılıç, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- İstatistikleri, İ. (2014, Haziran 20). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri>.
www.tuik.gov.tr: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/demografiapp/intihar.zul>
adresinden alındı
- James, M. ve Jongeward, D.(1993). *Kazanmak İçin Doğarız*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Karaçalı, F. (2012, 03 26). 12 12, 2012 tarihinde www.dha.com:
http://www.dha.com.tr/sinav-stresine-yenik-dustu_290821.html
adresinden alındı
- Kekler, H. (2008). *Liseli Ergenlerin Transaksiyonel Analiz Ego Durumları İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kellecioğlu, H. (2002). Ortaöğretim öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavları ve sınavın öğrenimlerine etkisi hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(23), 135-144.
- Kierkegaard, S. (2015). *Kaygı Kavramı; Mevrus Günah'ı Konu Edinen Dogmatik Problem Üzerine Psikolojik Açidan Yalın Bir Tefekkür*. (T. Armaner, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kızılkoyun, F. (2012, 06 11). *Gündem detay*. 12 12, 2012 tarihinde www.milliyet.com:
<http://gundem.milliyet.com.tr/sbs-stresi-intihar-ettirdi/gundem/gundemdetay/11.06.2012/1552269/default.htm>
adresinden alındı
- Kozacıoğlu, G. (1982). *Çocukların Anksiyete Düzeyleri İle Annelerin Tutumları Arasındaki İlişki Yayımlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koroğlu, E. (2011). *Bilişsel-Davranışçı Psikoterapiler (Temel Kavramlar, Temel Yaklaşımlar)*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Kuçuradi, İ. (2011). *İnsan Hakları: Kavramları ve Sorunları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Küçük, E. B. (2011). Ergenlikte Mantık Dışı İnançlar Sınav Kaygısını Nasıl Etkiliyor? *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(1), 40-45.
- May, R. (2012). *Varoluşun Keşfi*. İstanbul: Okuyan Us.

- Öner, N. (1990). *Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Yükseköğretimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı Yayını.
- Öner, N. ve Le Compte (1985). *Durumluluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- ÖSYM. (2015, Ekim 2). *www.osym.gov.tr*. Ekim 2, 2015 tarihinde ÖSYM Hakkında Tarihsel Gelişme: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-2706/tarihsel-gelisme.html> adresinden alındı
- Özakupınar, Y. (2011). *Öğrenme: Verimli Zihinsel Çalışmanın Psikolojik Koşulları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Özcan, S. (2009). Ergenlerin kendilik algılarının ana baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *19. Ulusal Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kongresinde* (s. 1 - 19). Atakya: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2010. Cilt:VII, Sayı:I, <http://efdergi.yyu.edu.tr>.
- Özerk, H. (1996). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Kayseri: Erciyes üniversitesi yayımlanmamış ders notları.
- Özerk, H. (2008). *Özel Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin, Transaksiyonel analiz kuramı Çerçevesinde, Birbirlerinde Gözlemledikleri ve Birbirlerinde Bekledikleri Ego Durumları'nın Karşılaştırılması*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, A. U. (2011). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları* (11.Baskı b., Cilt I). Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Sacks, O. (2014). *Karısını Şapka Sanan Adam*. (Ç. Çalkılıç, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tillich, P. (2014). *Olmak Cesareti*. İstanbul: Okuyan Us.
- Vatan gündem*. (2012, 04 01). *www.vatangazetesi.com*: <http://.gazetevatan.com/damla-hayatini-verdi/440481/1/Haber> adresinden alındı
- www.gazetevatan.com*. (2010, 04 09). *Gazete Vatan Gündem*. 17 08, 2015 tarihinde *www.gazetevatan.com*: <http://www.gazetevatan.com/tuik-vatandaslara-universite-sinav-sistemini-sordu-298936-gundem/> adresinden alındı
- www.tuik.gov.tr*. (2014, 5 14). *TUİK Eğitim İstatistikleri*. 08 17, 2015 tarihinde *www.tuik.gov.tr*: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18625> adresinden alındı

Yıldız, H. (2007). *Sınav kaygısı ana- baba tutumları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Bilim Dalı.

EKLER

EK-1

Araştırma İzin Belgesi (Valilik Onayı)

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/4921363
Konu: Araştırma İzni
(Sebahattin MEŞE)

31/10/2014

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilgiler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi
b) 20/10/2014 tarihli ve 282 sayılı yazınız.

Üniversiteniz yüksek lisans öğrencisi Sebahattin MEŞE'nin "Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerinde Algıladıkları Ego Durumları ile Sınav Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez önerisi kapsamında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anketlerin uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme-1 Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

Zafer YILMAZ
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
Mühürlü Anket Örnekleri (4 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
02.11.2014...

Yaşar GÜBA
Şef

Erniyet Mh. Alparslan Türkeş Cd. No: 4/A Yenimahalle/ANKARA
www.ankara.meb.gov.tr
istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat YILMAZER
Tel: (0 312) 212 36 00
Faks: (0 312) 212 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ea17-ca5b-3f7e-e139-3cdc kodu ile teyit edilebilir.

Araştırma İzin Belgesi(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Onayı)

T.C.
ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 78520003/605.99/5053764
Konu: Araştırma İzni -
Sabahattin MEŞE

05/11/2014

**İLGİLİ LİSE MÜDÜRLÜKLERİNE
ÇANKAYA**

İlgi : İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 31/10/2014 tarih ve 14588481/605.99/4921367 sayılı yazısı.

Arel Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Sabahattin MEŞE'nin "Üniversite Sınavına Hazırlanan ve Özel Dershanelere Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerinde Algıladıkları Ego Durumları ile Sınav Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu araştırması kapsamında ilçemize bağlı anadolu liselerinde uygulama yapma isteği İl Milli Eğitim Müdürlüğüne uygun görülmüştür.

Uygulama Örnekleri (4 sayfa) İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından araştırmacıya ulaştırılmış olup; Okulunuzda yapılacak araştırmanın M.E.B. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 Genelgesine göre okul ve kurum yöneticileri uygun gördüğü taktirde gönüllülük esasına göre uygulanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

M. Zeki DUMLUPINAR
Müdür a.
Şube Müdürü

**Ek : İlgili yazı Örn.(1 Sayfa)
Anket Soruları (4 Sayfa)**

9

Namık Kemal Mah. 95.Cad: No:7/B Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: cankaya06_strateji@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: E.ARSLAN -Memur
Tel: (0 312) 4186875/179
Faks: (0 312) 4192784-85

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3fd6-4928-30d5-84f2-ca95 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Araştırmayı Destekleyen Kurum: Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bilim Dalı

Araştırmanın Adı: Araştırmada, üniversite sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişki.

Araştırmacının Adı: Sabahattin Meşe

Adresi: Osman Temiz Mah. 1036. Sok. 12/2 İlker Ankara

E-mail Adresi: sabahattinserif@gmail.com

Telefonu:0539 204 36 36

Sayın Öğrenci

Arel Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans bölümünde öğrenci olan Sabahattin Meşe. Araştırmada, üniversite sınavına hazırlanan ve özel dersanelere devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kendilerinde algıladıkları ego durumları ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili bu çalışma ilişkisel çalışma modeli ile bir araştırma projesidir. Bu araştırmanın amacı:

1. Ego durumları bakımından Koruyucu Çocuk ego durumu taşıyan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin yüksek olacağı.
2. Ego durumları bakımından Yetişkin ego durumu taşıyan öğrencilerin ise sınav kaygıları arzu edilen düzeyde (ne çok düşük ne de yüksek) olacaktır.

Müdürünüz okulunuzun bu çalışmaya katılması için izin verdi. Bu araştırmada bize yardımcı olmanız için sizi de araştırmamıza davet ediyoruz. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz takdirde sınıfınızdan araştırmaya katılan her öğrenci için 97 kelimelik sıfat tanımlamasından oluşan Ego Durumları Ölçeği, 20 Soruluk Sınav Kaygısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formunu doldurmanızı rica edeceğiz. Bu iki envanter ve Kişisel Bilgi Formunda elde edilen veriler daha sonra "IBM SPSS Statistics 20" bilgisayar programı kullanılarak değerlendirilecek, elde edilen veriler istatistik yöntemler kullanılarak analiz edilip sonuçları yorumlanacaktır. Bu araştırma bilimsel bir amaçla yapılmaktadır ve katılımcı bilgilerinin gizliliği esas tutulmaktadır. Bu araştırmaya katılmak tamamen isteğe bağlıdır. Katıldığımız takdirde çalışmanın herhangi bir aşamasında herhangi bir sebep göstermeden onayınızı çekmek hakkına da sahipsiniz. Bu araştırmada farklı okulları veya farklı sınıfları karşılaştırmadığımızı vurgulamak istiyoruz. Bu anketleri doldurmak 40 dakikanızı alacaktır. Araştırma projesi hakkında ek bilgi almak istediğiniz takdirde lütfen Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Psikoloji Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Halis Özerk ile temasa geçiniz (Telefon: 0212 5408001 Adres: Kemalpaşa Mahallesi, Halkalı Caddesi No:101 34295 Sefaköy-Küçükçekmece İstanbul Türkiye

Ben, ..., yukarıdaki metni okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında soru sorma imkânı buldum. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzla ile karşılaşmayacağımı anladım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının Adı Soyadı:.....

Cinsiyeti: (K) (E)

Yaşı:.....

İmzası:.....

Araştırmacının Adı-Soyadı: Sabahattin Meşe

İmzası:.....

Tarih:...../...../.....

EK-3

Sınav Kaygısı Ölçeği

Prof. Dr. Necla ÖNER

YÖNERGE: Aşağıda, insanların kendilerini tanımlamak için kullandıkları bir dizi ifade sıralanmıştır. Bunların her birini okuyun ve genel olarak kendinizi nasıl hissettiğinizi anlatan ifadeyi düşünerek cevap kâğıdınızdaki seçeneklerden uygun bulduğunuza işaretleyin. Burada doğru ya da yanlış yanıt yoktur. İfadelerin hiç biri üzerinde fazla zaman harcamadan yazılı ve sözlü sınavlarda genel olarak nasıl hissettiğinizi gösteren yanıtı işaretleyin. “Hemen hiçbir zaman” “Bazen” “Sık sık” “Hemen her Zaman”

Cevapların nasıl olacağını bir örnekle gösterelim:

“Sınav sırasında kendimi güvenli ve rahat hissederim.”

- A) Hemen hiçbir zaman
- B) Bazen
- C) Sık sık
- D) Hemen her zaman

Eğer sınav sırasında kendinizi güvenli ve rahat hissediyorsanız “*Hemen her zaman*” karşılığı olarak D şıkkını, “*sık sık*” karşılığı olarak C şıkkını, bunu “*Bazen*” hissediyorsanız B şıkkını, “*Hemen hiçbir zaman*” hissetmiyorsanız A şıkkını işaretlemeniz beklenmektedir.

Cevaplarınızı size verilen Cevap Kâğıdına işaretleyiniz.

Cevaplarınızda içten davranmaya çalışınız. Çünkü cevaplarınız araştırma amacı ile kullanılacak, hiçbir kurum ya da şahsa bildirilmeyecektir. Sonucu öğrenmek isterseniz size açıklama yapılacaktır.

SORULAR

- 1) Sınav sırasında kendimi güvenli ve rahat hissederim.
  - 2) O dersten alacağım notu düşünmek, sınav sırasındaki başarıyı olumsuz yönde etkiler.
  - 3) Önemli sınavlarda donup kalırım.
  - 4) Sınavlar sırasında, bir gün okulu bitirip bitirmeyeceği mi düşünmekten kendimi alamam.
  - 5) Bir sınav sırasında ne kadar çok uğraşırsam kafam o kadar çok karışır.
  - 6) Sınavlarda kendimi huzursuz ve rahatsız hissederim.
  - 7) Önemli bir sınav sırasında kendimi sinirli hissederim.
  - 8) Başarısız olma düşünceleri, dikkatimi sınav üzerinde toplamama engel olur.
  - 9) Bir sınava çok iyi hazırlandığım zamanlar bile kendimi oldukça sinirli hissederim.
  - 10) Önemli sınavlarda sinirlerim öylesine gerilir ki midem bulanır.
  - 11) Bir sınav kâğıdını geri almadan hemen önce çok huzursuz olurum.
  - 12) Önemli sınavlarda kendimi adeta yenilgiye iterim.
  - 13) Sınavlar sırasında kendimi çok gergin hissederim.
  - 14) Önemli bir sınav sırasında paniğe kapılırım.
  - 15) Sınavların beni bu kadar rahatsız etmemesini isterdim.
  - 16) Önemli bir sınava girmeden önce çok endişelenirim.
  - 17) Sınavlar sırasında başarısız olmanın sonuçlarını düşünmekten kendimi alamam.
  - 18) Önemli sınavlarda kalbimin çok hızlı attığını hissederim.
  - 19) Sınav sona erdikten sonra endişelenmemeye çalışır fakat yapamam.
  - 20) Sınavlar sırasında öylesine sinirli olurum ki aslında bildiğim şeyleri bile unuturum.
- Zaman ayırdığınız için hepimize teşekkür ediyoruz.

EK-4**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Değerli Öğrenciler,

YGS ve LYS sınavlarına hazırlana ve aynı zamanda özel dersanelere devam eden Anadolu Lisesi son sınıf öğrencilerinin, kendilerinde algıladıkları ego durumlarının sınav kaygı düzeyi ile ilişkisinin olup olmadığı incelenecektir. Yürütülmekte olan bu bilimsel bir çalışma için aşağıdaki bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacağından, öz adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. İfadelerde size uygun seçeneğin yanındaki paranteze (X) işareti koyunuz. Boş bırakılan yerleri de uygun cevaplar yazıp doldurunuz. Samimi ve gerçek cevaplarınız için şimdiden teşekkür eder; yaşamınızda mutluluk ve başarılar dileriz.

1. Cinsiyetiniz

Kız Erkek

2. Yaşınız:.....

Anninizin:

3. Yaşı: .....

4. Öğrenim Durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

5. Mesleği:(.....)

6. İşi:(.....)

Babanızın:

6. Yaşı: .....

7. Öğrenim Durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

8. Mesleği:(.....)

9. İşi: (.....)

10. Kaç kardeşe sahipsiniz?

Kardeş yok 1 kardeş 2 kardeş 3 kardeş ve üstü

11. Siz Kaçınıcı sıradasınız?

İlk İkinci Üçüncü Diğer.....

12)Şu anda ilk aklınıza gelen ve size acı veren olay ne idi? Çok kısaca (En fazla üç cümle ile) yazınız.

(.....)

Bu olayı yaşadığınızda kaç yaşındaydınız? (Tahmini yaşınızı da yazabilirsiniz):

(.....)

13)Aşağıdakilerden hangisi ailenizin tutumunu en iyi şekilde tanımlar?

Gevşek-Disiplinli Otoriter- Katı Demokratik İlgisiz

13)Aşağıdakilerden hangisi annenizin tutumunu en iyi şekilde tanımlar?

Gevşek-Disiplinli Otoriter- Katı Demokratik İlgisiz

14)Aşağıdaki tutumlardan hangisi babanızın tutumunu en iyi şekilde tanımlar?

Gevşek-Disiplinli Otoriter- Katı Demokratik İlgisiz

15) Özel bir dershaneye devam ediyor musunuz?

Evet Hayır

EK-5 Ego Durum Ölçeği

KENDİNİ ALGILAMA FORMU

Sayın Öğrenci,
Kendinizi değerlendirmeniz için aşağıda insanı niteleyen bir dizi sıfat listesi yer almaktadır. Sizden istenen, kendinizi GÖZLEMLEDİĞİNİZ çerçevede değerlendirmenizdir. Değerlendirmede bulunurken, lütfen, kendinize ait özelliklerin genelini dikkate alınız. Kendinize uygun düşen sıfatlar için sıfatların sol tarafındaki parantezin içine “X” işareti koyunuz. Bu çalışmanın eğitim-öğretim alanına sağlıklı bir katkıda bulunabilmesi için, düşüncelerinizi açıklıkla ifade edeceğinize inanıyor, katkılarınız için teşekkür.

Adınız – Soyadınız :
Yaşınız :
Cinsiyetiniz : ( ) Kız ( ) Erkek

39 ( ) Açık düşünceli (fikirli)	3 ( ) Asık suratlı	75 ( ) Girişken
41 ( ) Dikkatli	83 ( ) Sevimli	82 ( ) Sempatik
40 ( ) Akıllı	63 ( ) Terbiyeli	69 ( ) Kötümser
64 ( ) Tutuk	9 ( ) Kibirli	10 ( ) Kuralcı
65 ( ) Yumuşak başlı	84 ( ) Sıcakkanlı	4 ( ) Ciddi
66 ( ) Uyumlu	33 ( ) Yufka yürekli	62 ( ) Sessiz
72 ( ) Atılgan	89 ( ) Cesur	32 ( ) Yardımsever
73 ( ) Duygusal	29 ( ) Sabırlı	42 ( ) Dürüst
74 ( ) Gamsız	86 ( ) Yaratıcı	71 ( ) Telaşlı
76 ( ) Hayalci	87 ( ) Doğal	85 ( ) Şakacı
1 ( ) Aksi	88 ( ) Seksi	35 ( ) Sevecen
2 ( ) Alaycı	12 ( ) Resmi	56 ( ) Uslu
31 ( ) Vefakâr	18 ( ) Sinirli	68 ( ) Mızımız
30 ( ) Sırdaş	13 ( ) Titiz	43 ( ) Düşünceli davranan
22 ( ) Cömert	77 ( ) Heyecanlı	90 ( ) Kararsız
26 ( ) İçten	78 ( ) Maceracı	91 ( ) Korkak
44 ( ) Dakik	79 ( ) Meraklı	92 ( ) Nüktedan
45 ( ) Gerçekçi	57 ( ) Ağırbaşlı	93 ( ) Asi
46 ( ) Mantıklı	58 ( ) Bağımlı	94 ( ) Rahat
47 ( ) Temkinli	59 ( ) Çekingen	95 ( ) Soğukkanlı
51 ( ) Adil	49 ( ) Tutarlı	19 ( ) Tedbirli
52 ( ) Bağımsız	50 ( ) Açık sözlü	17 ( ) Öfkeli
53 ( ) Zeki	14 ( ) Otoriter	16 ( ) Kararlı
54 ( ) İradeli	20 ( ) Anlayışlı	38 ( ) Samimi
55 ( ) Düzenli	80 ( ) Neşeli	34 ( ) Başkalarını düşünen
5 ( ) Eleştirici	81 ( ) Sabırsız	37 ( ) Kibar
6 ( ) Gururlu	21 ( ) Cana yakın	24 ( ) Güvenilir
23 ( ) Geçimli	15 ( ) Sabit fikirli	25 ( ) Hoşgörülü
27 ( ) İlgili	60 ( ) Nazik	36 ( ) Hoşsohbet
28 ( ) Merhametli	61 ( ) Saygılı	48 ( ) Sorumluluk alabilen
7 ( ) İdealist	67 ( ) Tedirgin	
8 ( ) Katı	70 ( ) Olgun	
11 ( ) Önyargılı		

ÖZGEÇMİŞ
Sabahattin Meşe

İLETİŞİM ve KİŞİSEL BİLGİLERİ:

Tel: (0539) 204 36 64

E-mail: sabahattinserif@gmail.com

Doğum Tarihi: 1969

EĞİTİM BİLGİLERİ

1992-1999 Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümü, Ankara

2012-2015 İstanbul Arel Üniversitesi Psikoloji

EĞİTİMLER VE SERTİFİKALAR

1992-1999: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitim Sertifikası (18 kredi Sosyoloji, 18 kredi Psikoloji, 18 kredi Eğitim Bilimleri)

Ekim 2007-Aralık 2007: Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçin Eğitim Dairesi Başkanlığı Rehberlik Kursu Eğitimi (210 Saat)

TA 101 Katılım Belgesi: Yrd. Doç. Dr. Halis Özerk'ten (90 saat) 101 ve 102 Transaksiyonel Analiz dersi ve Prof. Dr. Füsün Akkoyun tarafından yapılan sınav sonucunda Avrasya Transaksiyonel Analiz Derneği (ATAD) Onaylı TA 101 Katılım Belgesi

Mart 2014: İstanbul Psikoloji Enstitüsü'nde Yrd. Doç. Dr. Alper Engeler Koordinatörlüğünde Uzm. Psikolog Elif Terziköy'ün verdiği eğitim sonrasında WISC-R Zekâ Testi Uygulayıcı Sertifikası.

YAYIMLANMIŞ ESERLERİ:

Meşe S. (2012). *Raskolnik Ayetler*. Ankara. Bence Kitap.

YAYIMLANMIŞ ORTAK ESERLER

Bilek, C. Ve Meşe, S. (2011). *Bektaş'ın Sırrı*. İstanbul. Doğan Kitap.

Bilek, C. Ve Meşe, S. (2015). *Sessiz Ruhlar Senfonisi*. Ankara. Sınırsız Yayıncılık (2.Basım).